

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ
ОПШТИНЕ БЛАЦЕ
ЗА ПЕРИОД ОД 2016-2026 ГОДИНЕ

Децембар 2016 године

Уводна реч председника поштине

I Уводни део

Мотив за израду нове стратегије пољопривреде и руралног развоја општине Блаце

У настојању да се што јасније трасира правац будућих реформи пољопривредног сектора у склопу спољних и унутрашњих изазова са којима се он суочава, као и да се дефинишу мере и активности за обнову и активирање развојних потенцијала руралних средина, општина Блаце покренула је израду стратешког документа. Резултат је Стратегија пољопривреде и руралног развоја Општине Блаце за период од 2016 до 2026. године, која као основни и дугорочни стратешки документ дефинише циљеве, приоритете и оквире политичких и институционалних реформи у области пољопривреде и руралног развоја општине Блаце. Поред тога, овај документ дефинише оквир буџетске подршке (укупно и по стубовима мера), који недвосмислено одражава развојно опредељење нове Стратегије. Овим документом успоставиће се темељи нове пољопривредне политике, дефинисани у складу са принципима модерног управљања јавним политикама и на линији јасног опредељења општине Блаце за постепено преузимање модела европске подршке пољопривреди.

Свака општина има одговорност да дефинише оквир политичких и институционалних промена које доприносе ефикаснијем развоју пољопривредног сектора и благостању становника из руралних подручја. Да би ову своју улогу адекватно испунила, обавеза општине је да стабилном, дугорочном и ефикасном политиком реагује на актуелне изазове. У том смислу, израда ове стратегије мотивисана је потребом да се новим концептом пољопривредне политике реагује на унутрашње и спољне изазове, као што су:

- 1) потреба да се смањи заостајање у технолошком развоју за конкурентским земљама и омогућио ефикасније суочавање пољопривредног сектора са ефектима климатских промена;
- 2) неопходност повећања ефикасности прехранбеног ланца и конкурентности пољопривредно-прехранбеног сектора;
- 3) обезбеђивање стабилног дохотка и пословног окружења за пољопривреднике и друге предузетнике;
- 4) остваривање економских, еколошких и социјалних циљева одрживог развоја, у чему мултифункционална пољопривреда и рурални развој имају посебно место;

Да би успешно одговорила овим изазовима, Стратегија има за циљ да дефинише:

1. правце будућег развоја пољопривреде и прехранбене индустрије, засноване на концепту одрживог развоја, који афирмише очување животне средине и управљање природним ресурсима;

2. модел подршке који би водио убрзавању развоја пољопривредно-прехранбеног сектора, који има значајне потенцијале за повећање обима производње и дугорочно одржив раст конкурентности у окружењу ширем од локално-регионалног;

3. правце будућих реформи пољопривредне политике и институционалног оквира, у три најважнија сегмента:

1) реформа пољопривредне политике у смислу увођења инструмената аграрне политике који омогућавају динамично реструктурирање сектора пољопривреде, ефикасно приближавање ЕУ интеграцијама путем постепеног усклађивања политике са принципима Заједничке пољопривредне политике и модерну улогу државеи локалне самоуправе у управљању развојем пољопривреде и руралних средина;

2) усвајање и потпуна примена законодавног оквира који омогућује правну основу како за примену саме Стратегије,

3) институционалне реформе које би реформом постојећих и изградњом недостајућих делова институционалних структура, омогућиле остваривање стратешких циљева, ефикасну примену одабране политике и усклађивање административних структура са захтевима ЕУ.

У периоду када Република Србија ступа у нову фазу већ започетог процеса европских интеграција, овом стратегијом Опстина Блаце уз подршку МПЗЖС изражава спремност и оспособљеност да перманентно, постепено и доследно преузима елементе европског модела пољопривреде и уводи их у своју политичку праксу, обезбеђујући тако у дугорочној перспективи највеће користи за српске пољопривреднике, правна лица и предузетнике, као и становнике из руралних подручја.

Правна основа за израду Стратегије и веза са другим стратешким документима

У Републици Србији је током последњих неколико година усвојен велики број докумената, стратегија и закона којима се регулишу значајна питања везана за пољопривреду и руралне средине. Закон о пољопривреди и руралном развоју ("Службени гласник РС", бр. 41/09 и 10/13 - др. закон) је у члану 4. прописао да на предлог МПЗЖС Стратегију пољопривреде и руралног развоја Републике Србије доноси Влада, те да се њоме одређују дугорочни правци развоја пољопривреде за период од најмање десет година. Исти Закон (чл. 5. и 6) предвиђа и усвајање два национална програма, који треба

да дефинишу начине реализације стратешких циљева, и то: национални програм за пољопривреду и национални програм руралног развоја. Припремом Стратегије, практично је испуњен сет политичких и законских претпоставки за припрему националних програма развоја пољопривреде и руралних подручја и ИПАРД програма Основни правци развоја Републике Србије, па тако и оквир развоја пољопривреде општине Блаце као руралном подручју, дефинисани су националним стратешким документима у које спадају: Национални програм за усвајање правних тековина Европске уније, Први национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији, Национална стратегија одрживог развоја ("Службени гласник РС", број 57/08), Национална стратегија привредног развоја Републике Србије од 2006. до 2012. године, итд. Већина кривних стратешких докумената препознаје значај и улогу пољопривреде и руралних средина у привредном развоју и очувању ресурса и џивотне средине. Исто тако, посебно у стратегијама усвојеним у новије време, препознају се специфичне потребе и ограничења са којима се сусреће рурално становништво. Па је тако локална самоуправа општине Блаце у сарањи са свим релевантним чиниоцима и учесницима у процесу пољопривредне производње и прераде израдила стратешки документ који је усаглашен са горе поменутиим кривним стратегијама а опет својствен територији подручја општине Блаце и ослања се на досад донета документа о стратешким питањима.

Методологија израде Стратегије

Циклус јавних политика

Стратегија је припремљена у складу са савременим принципима управљања јавним политикама, који се заснивају на циклусу јавне политике . Теорија и политичка пракса стратешког планирања потврдиле су да је то најбољи начин за креирање и операционализацију јавних политика. Концепт циклуса јавне политике односи се на неколико фаза стратешког планирања, али се претежно свде на три кључна елемента:

1. Креирање јавне политике. Креирање јавне политике, па тако и пољопривредне политике, подразумева утврђивање развојних циљева и очекиваних резултата. У том смислу, дефинисање проблема пољопривреде и руралних подручја и предлагање циљева чија реализација води до њиховог решења, најзначајнији су кораци у процесу креирања политике;
2. Примену (имплементацију). Примена (имплементација) подразумева успешно спроводјење свих активности дефинисаних у оквиру процеса креирања политике, које ће довести до успешног испуњења свих планираних циљева. Спроводјење политике је у надлежности локалне самоуправе и захтева дефинисање одговорности појединих органа и организација, њихову хоризонталну и вертикалну повезаност, одредјивање стабилних и транспарентних финансијских извора за реализацију предвидјених решења;

3. Контролу и вредновање. Свака стратегија и њен акциони Правна основа за израду Стратегије и веза са другим стратешким документима план подлезу контроли и вредновању. Фаза евалуације и надгледања спроводјења политике представља завршни корак, односно фазу у којој се утврђују резултати и ефективност спроведене политике. Евалуацијом се осигурава стално унапредјење квалитета, будући да она подразумева и дефинисање корективних акција, уколико се за њима укаже потреба. Наиме, од одговора да ли су применом одредјене политике постигнути очекивани ефекти, зависи да ли ће се и у будућности спроводити иста решења, или их треба мењати .

2. АНАЛИЗА СТАЊА У СЕКТОРУ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ПРЕХРАМБЕНОМ СЕКТОРУ

ОПШТИНЕ БЛАЦЕ

Стање пољопривредних ресурса

Насеље Блаце смештено је поред реке Блаташнице на око 12 km узводно од њеног улива у Расину. На надморским висинама од 380-430 mnm (средња висина 395 mnm), Блаце лежи на вододелници сливова река Расине и Топлице. Најисточнији део насеља је у сливу Топлице.

Територија општине Блаце има умерено континенталну климу са изразитим континенталним карактеристикама, која са повећањем надморске висине поприма карактер планинске климе. На такве климатске карактеристике су, поред спољних фактора, утицале и карактеристике Топличке котлине и правци пружања планинских масива Копаоника и Великог Јастребца.

На подручју општине Блаце шумски ресурси заузимају 37% од укупне површине (306,4 км²) што је више од просека за Републику Србију (27,5%), и указује да је територија општине Блаце богата шумом.

Водени токови обухватају реку Блаташницу (припада сливу Расине), Барбатовачку и Јошаничку реку, као и бројне мање водотокове. Од водопривредних објеката истиче се акумулација „Придворица“, која служи за водоснабдевање становништва општине Блаце, као и мала акумулација „Попова“ на реци Блаташници, која је запуштена и повремено проузрокује поплаве околних насеља. Посебну хидролошку појаву представља Блачко језеро, површине око 12 ha, које се напаја подземним водама Блаташнице и које је већим делом зарасло у шевар и трску, па представља типичан пример мочваре у изумирању. Лежи јужно од насеља Блаце, на надморској висини од 385 м, облика благо извијеног полукруга, дужине око 800 м и највеће ширине до 200 м.

Природне карактеристике, насеља са концентрисаном изградњом у највећем делу Општине, пољопривредна оријентација и низак ниво развијености осталих грана привреде, као и релативно ниска изграђеност простора објектима инфраструктуре, условили су добар и очуван квалитет основних елемената животне средине, на територији општине Блаце. Иако се на територији општине не врше систематска мерења квалитета ваздуха и површинских и подземних вода, може се регистровати да они испуњавају законски прописане стандарде, уз констатацију перманентне опасности од загађивања површинских водотокова (пре свега реке Блаташнице) и подземних вода (плитких издани у равничарским теренима), као последица испуштања непречишћених атмосферских, комуналних и индустријских отпадних вода у природне реципијенте, услед недовољне изграђености канализационе инфраструктуре и непостојања санитарно уређених септичких јама у сеоским домаћинствима и постројења за пречишћавање отпадних вода у Блацу.

У погледу квалитета природних вредности и предеоних целина, територију општине карактерише релативно добра очуваност природних екосистема (минимално нарушена од стране природних фактора и антропогених активности), амбијентална вредност, карактеристичне пејзажне целине у виду брдовито-планинских терена у којима су усечене долине мањих речних токова, односно разноврсност у погледу присутног гео и биодиверзитета. Посебно се издвајају очувани предели обронака планина Јастребац и Копаоник; регистровано је једно заштићено природно добро специфичних карактеристика (Специјални резерват природе „Пребреза“), а поједини локалитети су посебно интересантни са аспекта њихове даље валоризације и евентуално стављање под одређене категорије заштите (извор минералне воде у Врбовцу, појава минералних вода у Дрешници-„Будим Бања“, локалитети са ресурсима минералних сировина, итд.).

У протеклом периоду на подручју општине обављена су значајнија улагања у примарну пољопривредну производњу кроз програме ресорног министарства програма Fruit and Vegis као и улагање саме локалне управе. Деловањем низа фактора последњих 15 година долази до значајног пада како биљне тако и сточарске производње. Неповољна кретања праћена су, с једне стране сталним смањењем активног пољопривредног становништва, погоршањем његове старосне структуре, а с друге стране смањењем обрадивих површина пре свега оних погодних за интензивну производњу. Како још увек пољопривреда има

значајан удео у укупној привреди, то би требало још више улагати у примарну пољопривредну производњу и мала газдинства.

Значајно место до сада у пољопривреди општине заузимао је друштвени сектор, кроз прерађивачку индустрију. Најчешће се пословна сарадња друштвеног сектора са пољопривредницима сводила на откуп пољопривредних производа, као и организован увоз и набавку приплодног материјала. У индивидуалном сектору доминантна је ситна робна производња мада у последњој деценији долази до прегруписања и самим тим стварања већих и озбиљнијих произвођача како у воћарству тако и у сточарству. Због недостатка радне снаге многа газдинства се гасе. При томе, тешко је предвидети обим пораста просте робне производње и ако она стварно представља економску нужност.

Неопходна је контрола плодности земљишта. Педолошке карте општине треба што хитније урадити и исте проверавати сваке пете године. На основу података из педолошке карте пољопривредни произвођачи би правилно применили потребне агротехничке мере којима се поправља структура пољопривредног земљишта и квалитет производа.

Основни правци развоја пољопривредне производње општине били би повећање и унапређење воћарства и сточарства тиме би се најрационалније искористили постојећи потенцијали за обезбеђење потребних количина пољопривредних производа за локално тржиште као и пласман тржишног вишка.

Основа воћарске производње чине производња шљиве и вишње као и тренд повећања површина под јагодичастим воћем. Од сортимента најзаступљенија је шљива стенлеј као и чачанске сорте на око 10% површине под шљивом.

Основу сточарске производње чине: говедарство, овчарство и донекле живинарство. Оријентација на развој сточарства захтева и улагање у мелиорације ливада и пашњака, повећање производње луцерке и детелине, као и концентроване сточне хране. Потребна сточна храна добијала би се повећањем приноса и коришћених површина.

Општина је суочена са израженом миграцијом становништва чије се заустављање може осигурати само осетним повећањем инвестиционих улагања. Тако би се иницирали конкретни програми убрзанијег развоја пољопривреде комбиновани са изградњом малих индустријских капацитета, привредних објеката и друштвене инфраструктуре на селу.

На основу оцене стања, ограничења и потенцијала, постављених циљева и концепције развоја (опште, по областима и концепције заштите, уређења, коришћења и развоја природних система и ресурса), на планском подручју предвиђен је простор за следеће (основне) намене:

1. Пољопривредно земљиште,
2. Шуме и шумско земљиште,

3. Воде и водно земљиште и

4. Грађевинско земљиште.

Биланс ових површина утврђује следеће односе:

Земљиште

Подручје општине са гледишта земљишта може се диференцирати у три карактеристичне зоне:

-Котлински део чине површине оивичене са једне стране обронком Јастребца, а са друге обронком Копаоника. Земљиште је високе потенцијалне плодности (алувијум, а најчешће смоница и друго)а припада најчешће трећој бонитетној класи.

-побрђе чине брежуљкасти делови пољопривредних површина.Земљишта су средње потенцијалне плодности (деградирана смоница)Највише су заступљене IV, V и VI бонитетна класа.(ратарске површине и воћњаци).

-планинско-брдски део чине површине које доминирају у подножју Јастребца и обронака Копаоника и то су најчешће површине под воћњацима, ливадама и пашњацима као и под шумама.Земљишта су слабог квалитета (VI - VIII бонитетна класа).

-на индивидуалном сектору се обрађује 10 339 ха пољопривредног земљишта у 2242 пољопривредно газдинство и то највећи број газдинстава обрађује површине од ½ ха до 3 ха површине.

Представљање пољопривредног земљишта по категоријама:

-њиве : 7200 ха

-вртови: 50 ха

- воћњаци: 7450 ха

-виногради: 54 ха

-ливаде: 537 ха

-пашњаци: 1356 ха

УКУПНО: 16647 ха

Култура	Површина
Пшеница	1303
Кукуруз	1348
Јечам	5
Сточни јечам	91
Раж	2
Овас	51
Хељда	1
Тритикле	23
Луцерка	295
Силажни кукуруз	27
Грахорица	2
Сточни грашак	4
Детелина	257
Сејанице	141
Приридне ливаде	102
Пашњаци	55
Крмно биље	6
Кромпир	31
Пасуљ	13
Јабукe	167
Крушке	40
Грожђе винских сорти	20
Стоно грожђе	4
Дуње	63
Кајсије	1
Трешње	12
Вишње	267
Брескве	1
Шљиве	1858
Јагоде	26
Малине	23
Купине	23
Остало	3
Лешник	6
Ораси	17
Угари	29

Вишегодишњи засади

Пољопривредно земљиште заузима око 58%, оранице и баште заузимају 32% најквалитетнијег пољопривредног земљишта, док воћњаци и виногради заузимају око 11%, а ливаде и пашњаци 15% укупне територије општине. Ово су подаци који су у РГЗ-у служби катастра док је тренутно на терену од 16 647 ха под воћним врстама око 7450 ха. На овој површини преовладава шљива на око 5500 ха. Основу воћарске производње чини производња шљиве и вишње, а изражен је и тренд повећања површина под јагодичастим воћем. Од сортимента, најзаступљенија је шљива стенлеј, као и чачанске сорте, на око 10% површине под шљивом. Засади су најчешће стандарног типа мада има и засада у густом систему одгоја. Родност је у просеку од неколико десетина килограма по стаблу. Шљива се у највећем делу површина интензивно гаји са скоро пуним агротехничким мерама, али врло мале површине засада шљиве су под системом за наводњавање. Оваква структура коришћења земљишта је у складу са природним карактеристикама подручја (котлинска, брежуљкаста и брдско – планинска зона, умерено - континентална и континентална клима, педолошка својства земљишта итд.). Од

осталих воћних врста заступљена је вишња где доминира сорта Облачинска вишња на површини око 800 ха са производњом до 15 тона по хектару.

Јабука је заступљена на око 400 хектара где доминирају засади старих аутохтоних сорти: Будимка; Кожара; Шуматовка итд. Засади су углавном екстензивни где је старост више десетина година, а разлог томе је дивља подлога која даје касностасне биљке са дугим производним и животним веком. Нових интензивних засада је мало.

Постоји тренд подизања интензивних засада јагодичастог воћа где је доминантна јагода на преко 100 хектара. На тим површинама заступљене су како конзумне сорте: Алба; Роксана; Џоли; Ароса као и индустријска јагода Зенга зенгана.

Засади купине конципирани су на површинама поред мањих водотокова због могућности наводњавања на површини од вишедесетина хектара. Од сората доминирају: Чачанска бестрна; Тонфри; Триплкраун итд.

Засади малине конципирани су у подпланинском појасу, где је доминантан Црни виламет, мада у последњој години засади се подижу и у котлинском делу пре свега сорте Полка и Полана.

Сточни фонд

Блаце спада у једне од познатијих сточарских крајева у Србије, посебно за узгој млечних крава. У последњих 10 година на територији општине Блаце повећа се број квалитетних приплодних грла говеда увозом више од 1000 јуница сименталске расе из Аустрије. Та грла захваљујући млекарима „Лазар“ као и добрим бљачким сточарима постала су обновљено матично стадо у говедарству. Поред увоза Бљачки сточари све више купују квалитетна грла холштајнфризиске расе из Војводине и тако проширују расни састав у својим шталама, а самим тим и повећавају производњу млека на својим газдинствима. Подмладак најчешће остаје у матичним шталама или бива продат као квалитетна приплодна грла сточарима у другим општинама (Бојник). Квалитетан генетски потенцијал одржава се осемењавањем постојећих грла семенима квалитетних приплодњака.

Овчарство у општини Блаце нема великог утицаја на комплетну сточарску производњу јер не постоји конципирана производња у области овчарства (нема великих узгаивача оваца). Од раса најзаступљенији је мелез у типу домаће праменке и витембершке расе.

Козарство је слабо развијено и постоје само пар спорадичних примера који се баве овом производњом.

Свињарство као и живинарство нема великог производно-привредног утицаја на сточарство на територији општине Блаце.

Стока се углавном одгаја у наменским објектима и преуређеним просторима. Штале су по правилу простране, али често не одговарају зоотехничким условима, и често су лоциране

поред куће. Стока се углавном држи у везаном систему држања током целе године, мада има и села у којима се стока напаса током летњих месеци. Мали је број штала које имају слободан систем држања. За испашу се користе сопствени пашњаци, напуштене парцеле (утрине) и планински пашњаци.

Исхрана се заснива на неизбалансираним оброцима. Посебне потребе у исхрани одређених категорија се не поштују. У исхрани се користи зелена маса са травњака (испаша, покошена зелена маса, сено). Дуга и неконтролисана употреба истих травних површина, без примене агротехничких мера, је довела до опадања приноса и квалитета травне масе.

Велики број газдинстава је почео са припремом кукурузне силаже, као и сенаже. Најчешћи вид прихране је ломљеним кукурузним зрном или мешавином житарица. На појединим фармама има исхране концентратом и употребе премикса. Компоненте сточне хране које се набављају на тржишту су концентрати, премикси, витамински додатци, соја, пшеничне мекиње... Стока се на највећем броју газдинстава храни на основу сопствених сазнања (не постоје добијени нормативи).

Јунад се откупљује у различитим тежинским категоријама. Одређени број се прода као мала телад. Најчешће се продају јунад тежине до 160 кг (распон при продаји 150-200 кг) или утовљена јунад тежине око 500 кг.

Купци живе стоке су накупци и откупљивачи који купују стоку по селима и вашарима у околини Блага. Мањи део стоке се продаје приватним месарама/кланицама у Нишу, Прокупљу или на регионалним пијацама.

Лошији производни и репродуктивни резултати су последица селекцијског рада, неадекватне исхране, здравствене заштите и лоших услова смештаја. Отежавајуће околности су и низак ниво знања пољопривредних произвођача, лоша старосна структура пољопривредника, нерегулисани односа млекара и кланица (откупљивача) са једне и произвођача са друге стране, нестабилно тржиште, лоше државне мере у области цена, недостатка експерата (саветодаваца) итд.

Веома значајно је да се, у наредном периоду, помогну газдинства кроз развој ефикасних општинских, стручних и саветодавних служби, али и омогућавање приступа повољним финансијским средствима за развој сточарства кроз изградњу нових објеката, промену расног састава, модернизацију производње и сл.

Предуслов за заинтересованост фармера за развој сточарства су обезбеђено тржиште за сточарске производе, јефтинији пољопривредни инпут, као и стабилне и економски исплативе откупне цене.

Газдинства код којих има свињарске производње, имају 1-2 крмаче. У селима нема индустријских објеката за тов свиња. Крмаче, товљеници и прасад се продају откупљивачима и накупцима, а део продаје се врши на локалним вашарима и сточној пијаци.

О потенцијалном капацитету објеката може се закључити на основу кретања бројног стања стоке на подручју општине Блаце неколико деценија уназад.

Према званичним резултатима пописа пољопривреде из 2012. године, на подручју општине Блаце, резултати су следећи:

- 1.561 активно пољопривредно газдинство располаже са смештајним капацитетима за око 2.500 грла говеда.
- Процењени капацитети за гајење оваца и коза се крећу око 4.500 грла.

Највећи део смештајних капацитета, око 98% налази се у приватном власништву пољопривредних газдинстава.

Према проценама за тов јунади постоје око 20 објеката који су условни за усељење или изискују минималне поправке. Од тога је неколико објеката за смештај од 80-100 грла, а остали за смештај од 20-60 грла. Овом производњом се до 90-их година бавило 30-ак домаћинстава са овог подручја која је товила око 1 000 грла у турнусу.

Механизација, опрема и објекти

У општини има домаћинстава са комплетном механизацијом, али највећи број газдинства нема комплетну пољопривредну механизацију, и поседује трактор са мањим или већим бројем тракторских прикључака. Постојећа механизација је углавном стара више од 20 година. Са обзиром да се у последњих неколико година све више улаже у примарну пољопривредну производњу тиме се доказује да се драстично побољшава квалитет механизације (у последње две године купљено је више од 70 нових трактора на подручју општине Блаце.)

Структура прикључних машина указује на оријентисаност пољопривредних домаћинстава ка сточарско-ратарској и воћарској производњи.

Неопходан предуслов развоја пољопривредне производње у општини је модернизација пољопривредних газдинстава која се, између осталог, огледа и у обнови постојеће и набавци нове механизације.

Газдинства су добро опремљена помоћним објектима за држање механизације и репроматеријала.

Мали број газдинстава поседује добре улове за складиштење и чување стајњака. У циљу спровођења добре пољопривредне праксе, неопходно је у будућности улагати у изградњу и реконструкцију објеката за чување стајњака.

Демографске карактеристике и трендови (доступност радне снаге и структура газдинстава)

Као што је већ наведено, број становника на територији општине Блаце, према попису становништва из 2011. године, износи 11.754 од чега је у сеоском подручју 21,61%. Учешће становништва млађег од 15 година је 12,2 %, а учешће становништва старијег од 65 година је 26%. Просечна старост је 46,4 године. Образовна структура становништва је следећа: 12% је без школске спреме, 18,5% је са основним образовањем, средње образовање има 39,5%, док са вишим и високим образовањем је 9,1 %.

Према званичним статистичким подацима старења у општини Блаце је 175,67 индекса.

Уз негативан природни прираштај, последњих година запажа се појава миграције млађих категорија становништва из Блаца, који се иселавају у веће градске центре (Ниш, Београд и сл).

У општини Блаце регистровано је 2.242 пољопривредна газдинства, где је највећи број газдинстава са мање од три радно способна члана. Највећи број радно способног становништва у Блацу ради у оквиру пољопривредно-прерађивачких капацитета (млинско-пекарска индустрија; прерада млека; складиштење и прерада воћа). Други део становништва ради у текстилној индустрији (ИВКОКНИТС). Велики број становништва ради на својим газдинствима у оквиру примарне пољопривредне производње.

На индивидуалном сектору се обрађује 10.339ха пољопривредног земљишта, у 2.242 пољопривредна газдинства и то највећи број газдинстава обрађује површину од 1/2ха до 3ха обрадиве површине.

Биљна производња

Две најразвијеније пољопривредне гране, на територији Блаца, су воћарство и сточарство. Ратарство представља, у највећој мери, пратећу грану сточарства. Сви производи из ратарске производње се утроше на самом газдинству, за исхрану стоке и готово да нема тржишних вишкова. Од ратарских култура најзаступљенији је кукуруз, где већи део производње се користи као силажни а остало за производњу концентрованог облика хранива, најчешће су заступљени хибриди домаћих семенских кућа. Принос је у просеку од 15 до 30 тона силаже по јединици површине, односно у просеку око 5 тона у зрну. Стрнине од којих је најзаступљенија пшеница; тритикале; сточни јечам; оvas се најчешће користи за исхрану домаћих животиља док се вишак преда локалним млиновима и преради. Од крмног биља најзаступљеније су лептирњаче и то луцерка; црвена детелина ; травнолегуминозне смеше прве класе.

У општини Блаце се производња крмног биља одвија на 3.000ха, житарице на 4.200ха.

Органска производња

Географски положај општине Блаце је такав да има повољне земљишне и климатске услове за развој органске производње. Тренутан број органских произвођача је симболичан као и површине на којима се производња обавља по методама органске производње. Чињеница је да задњих година све више откупљивача долази интересујући се за откуп органских производа, пре свега воћарских нудећи знатно веће цене и са могућношћу уговарања органске производње. Таква ситуација наводи многе да озбиљно размисле о преласку на органски начин производње. У наредном периоду треба обратит

посебну пажњу на едукацију о значају органске производње њеним модалитетима и начину преласка са конвенционалне на органску производњу: тј произвођаче упознати са законском регулативом, од закона о органској производњи и органским производима(СЛ гласник РС бр 62/06) пратећих правилника као и у увођењу постицаја за развој органске производње (закон о постицајима) који су 40% већи од постицаја у конвенционалној производњи, што трба применити и на постицаје из локалног буџета

Понуда органске хране је мања од тражње у свету, Европи и на домаћем тржишту. Тражња постоји и стално се повећава. Услови су минимално искоришћени и производња се одвија на веома малом броју површина. Органска производња је компаративна предност Блага и представља битну претпоставку за унапређење економских, социјалних и еколошких питања у пољопривреди. Расположиви природни ресурси, рационално коришћење ресурса и научни резултати истраживања ресурса и реонски размештај производње показују да постоји могућност за динамичан развој органске производње и извоза органских производа уз адекватну подршку из аграрног буџета. Блага има велике могућности да афирмише производњу свих врста поврћа, шљиве, малине, вишње, крушке, јабуке, прерађевина од поврћа и воћа, меса и прерађевина, сирева, меда, лековитог и ароматичног биља и друге производе из органске пољопривреде и прераде. Потребно је повећати понуду разноврсног висококвалитетног асортимана из прераде поврћа и воћа, грожђа, млека и меса, жита, лековитог биља и других индустрија. Потребно је формирати секторе за производњу и прераду органске хране (стручна, правна, финансијска, екомаркетиншка, агроекотуристичка и едукативна помоћ и др.) и дефинисати подстицајне мере и едукацију произвођача за производњу, прераду, паковање, етикетирање, дистрибуцију, оглашавање, контролу и сертификавање хране до потрошача. Произвођач производа из органске пољопривреде и прераде као и други мора да познају понуду, тражњу, асортиман производње и прераде, дистрибуцију и начин промоције производа купцима-потрошачима.

Прерада жита

Млинско пекарска индустрија:

МИА ДОО млин са складишно прерадним капацитетом у селу Алабана, као и пекаром капацитета преко 10.000 векни за 24 сата и мрежом продаје. Пекара капацитета 1800 векни хлеба на сат. Тренутно се производи од 7000 до 15000 векни хлеба у зависности од тржишта. Поред хлеба ту је и производња пецива. Пекара преради око 4 тоне брашна дневно, тј око 120 тона месечно брашна. Брашно се производи у млину који је у оквиру истог предузећа са седиштем у селу Алабана. У оквиру овог предузећа производи се око 220 различитих артикала из области млинско пекарске индустрије. У плану је проширење асортимана производа за најмање још 50 артикала. Производи се пласирају у 6-7 округа јужне и централне Србије. План за будућност је инсталирање линије за производњу кекса као и других кондиторских производа.

- АКИ КОМЕРЦ ДОО у селу Кашевар са млином и огромним складишним капацитетом од неколико хиљада тона као и пекаром са производњом хлеба и пецива као и мрежом складишта и мењачница.

ДОО МЛИН ТИМОТИЈЕВИЋ Кашевар са развијеним млином и пекаром са преко 10.000 векни хлеба за 24 часа, као и ланцом продаје и мењачницама, складишним капацитетима од неколико хиљада тона. Предузеће је основано 1997. године а од 1993 . године је пословало као самостална занатска радња. Тренутно упошљава око 40 стално запослених радника. Капацитет млина је 120 тона жита на 24 сата. Тренутно прерађује око 60 тона на 24 сата, на шта утиче тржиште потражње за производима. У оквиру предузећа Млин Тимотијевић Д.О.О послује пекара са 12000 векни хлеба односно производи се око 15000 једница хлеба и пецива. Планови за будућност су производња амбалаже пре свега стреч фолија за паковање палетиране робе, као и производња дрвене амбалаже. Такође у плану је и инсталирање постројења за екстракцију суве шљиве.

ПРЕРАДА МЛЕКА

Производња млека, има дугу традицију. Развијено је млечно говедарство а у већини села последњих година покрећу се мини-фарме са 5-15 музних грла. Поред индивидуалних произвођача на овом подручју, у селу Драгуша, налази се фарма „Лазар“ са око 1.000 грла, која је најсавременија фарма у овом делу Србије. Просечна производња млека по грлу је око 4.500 литара по лактацији. Остале гране сточарства (узгој оваца, коза, свиња) слабије су развијене.

- Погон млекаре Мастермилк која је капацитета 200.000 литара са искоришћеношћу од 40.000 литара.

У Блацу се тренутно прерађује око 17-18 тона млека, а капацитет за прераду у млекари Лазар је 60 тона дневно, док фарма Лазар производи дневно од 12-13 тона млека.

Хигијени муже и квалитету млека се не поклања велика пажња, што се огледа у још увек малог броја затворених система муже. Број малих покретних музилица је велики. Млеко се у највећем броју случајева сакупља и чува у алуминијумским и пластичним кантама, на већим газдинствима постоје уређаји за хлађење и чување млека - лактофризи. По селима има организованих откупних места и она у потпуности задовољавају садашњи ниво производње.

Одређени број домаћинстава се бави производњом меких и тврдих сирева у кућној радиности. Сир се пласира на локалном тржишту.

Хигијену муже и квалитету млека се не поклања велика пажња, што се огледа у још увек малог броја затворених система муже. Број малих покретних музилица је велики. Млеко се у највећем броју случајева сакупља и чува у алуминијумским и пластичним кантама, на већим газдинствима постоје уређаји за хлађење и чување млека - лактофризи. По селима

има организованих откупних места и она у потпуности задовољавају садашњи ниво производње.

Одређени број домаћинстава се бави производњом меких и тврдих сирева у кућној радиности. Сир се пласира на локалном тржишту.

Прерада воћа и поврћа

Прерађивачко-складишни капацитети

На територији општине Блаце сектор прерађивачко-складишних капацитета има тенденцију раста и развоја. У задњих неколико година направљено је око 40 нових сушара капацитета око 5т. И приближно толико хладњача капацитета до 100т. Уз капацитете који су направљени знатно пре и сушару и хладњачу предузеца МИДИ ОРГАНИК из Д.Гргура, хладњачу МАКС Д.О.О.из Међухане, АГРОБИС из Барбатовца и дестилерију МИМИ, који су знатно већег капацитета можемо рећи да општина Блаце има добре прерађивачко-складишне капацитете. Међутим за површину која је под шљивом на територији Блаца то су и даље скромни капацитети и потребно је да локална самоуправа у сарадњи са пољопривредницима и даље помаже и ради на повећању капацитета и постизању технолошко-техничких услова, квалитету прераде и постизању одређених стандарда како би се ухватио корак са конкуренцијом како на домаћем тржишту тако и на иностраном. Највећи проблем овог сектора је пласман полупроизвода јер као такав не може ићи на тржиште већ мора бити дорађен до готовог производа. Зато локална самоуправа мора предузети мере којима ће подстицати набавку машина за финалну обраду суве шљиве. Поред горе наведених већих прехранбено-прерађивачких капацитета у Блацу и околини се још налазе: - "Frutto" Блаце, погон за прераду воћа и поврћа. - Хладњача Барбатовца, је предузеће чију делатност чини откуп и замрзавање јагодичастог и коштичавог воћа, прерада, паковање и извоз замрзнутог воћа високог квалитета, претежно на западна тржишта. Са радом је почело крајем 2004. године. Ова хладњача капацитета 1000 тона и пријема 2 t/h, поседује све потребне сертификате неопходне за извоз производа у ЕУ. Д.О.О. „МИДИОРГАНИК“ Доње Гргура, предузеће за откуп, прераду и конзервисање воћа, представља великог промотера органске пољопривреде и органске производње воћа. Бави се производњом, прерадом (суви, замрзнути и програм воћних концентрата) и продајом органског воћа, углавном на тржиште ЕУ.

Подруми пића:

-МИМИ ДОО годишње преради око 5 000 000 кг воћа и произведе 625 000 л ракије.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника

На подручју општине Блаце регистрована су, према подацима из Агенције за привредне регистре, следећа удружења пољопривредних произвођача:

- Удружење за пољопривреду "Агроун",
- Удружење произвођача шљива и другог воћа "Блачки воћари",
- Удружење грађана "Топличко удружење сточара Горњи Кашевар",
- Удружење пчелара "Блаце" и
- Удружење "Транзициона и Органска, Произвођачка и Прерађивачка Асоцијација Србије за округ Куршумлија, Блаце и Брус" (скраћени назив: "ТОППАС")

На подручју општине Блаце регистроване су, према подацима из Агенције за привредне регистре, следеће земљорадничке задруге:

- Земљорадничка задруга АГРО-БЛАЦЕ БЛАЦЕ,
- Земљорадничка задруга АГРО-ВЕТ-ТИМ БЛАЦЕ,
- Земљорадничка задруга ЕКОФРУИТ БЛАЦЕ,
- Земљорадничка задруга ГЛИГОРИЈЕВИЋ БЛАЦЕ,
- Земљорадничка задруга АГРО-ЕГЗИТ БЛАЦЕ,
- Земљорадничка задруга ОРГАНСКА ФАРМА БЛАЦЕ и
- Земљорадничка задруга БЛАЧКА БЛАЦЕ.

Циљ удруживања у удружења и задруге јесте да се заједничким деловањем утиче на економски рат пољопривреде и руралног развоја, стварање додатне вредности, поправљању економске позиције становништва, пољопривредних газдинстава и представљању локалних производа уз истовремено проналажење канала дистрибуције.

Удруживање пољопривредних произвођача

Да би се постигла конкурентна позиција на тржишту неопходно је располагати одређеном количином производа доброг квалитета у континуитету. Са просечном величином газдинства, каква је у Републици Србији, то је врло тешко оствариво. Врло мали број газдинстава има величину поседа такву да може да самостално наступа на тржишту. Тај недостатак се може превазићи укрупњавањем газдинстава и удруживањем пољопривредника на економским основама. Као модел удруживања пољопривредника на економским основама најчешће се спомињу земљорадничке задруге. То је систем који је веома успешно функционише широм света и највећи део промета пољопривредних производа се обавља управо преко задруга.

Општина ће кроз сопствена средства и кроз економско-фискалне олакшице помагати рад земљорадничких задруга. Општина ће омогућити усавршавање људи који руководе

задругама (саме задруге нису у стању да омогуће усавршавање својих запослених). Подршка за даље удруживање земљорадничких задруга у пословне асоцијације би олакшало борбу задруга са нелојалном конкуренцијом услед предности пословања великог обима. Поред подршке за удруживање пољопривредника у земљорадничке задруге, Општина ће подржати и удруживање пољопривредника у форми привредног друштва, уколико је то у интересу пољопривредника. Поред удруживања пољопривредника на економским основама, Општина, као сервис својих грађана, ће подржавати и удруживање пољопривредника зарад остваривања и заступања њихових интереса. Као модел удруживања зарад лобирања за сопствене интересе, јављају се удружења пољопривредника и асоцијације пољопривредника у форми невладиних организација. Такве организације су често логистички врло слабе (непостојање просторија и основне инфраструктуре). Подршка Општине ће се огледати у обезбеђивању услова за рад и активности репрезентативних удружења и асоцијација пољопривредника кроз обезбеђење просторија за рад и састанке. Удружења и асоцијације пољопривредника треба да буду равноправан партнер Општини у спровођењу ове Стратегије као и при оцењивању ефеката њеног спровођења.

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊЕ

Општина Блаце финансира развој пољопривредне производње из општинског буџета, преко министарства Пољопривреде и заштите животне средине и осталих невладиних организација и преко других приступних фондова за развој пољопривреде (Fruits and Varies, EU Progress). Право на подстицај на финансирање остварују активна пољопривредна газдинства, где је у општини Блаце у оквиру тих газдинства регистровано око 50 посто обрадивих површина пољопривредног земљишта. Корисници остварују права од локалне самоуправе и министарства Пољопривреде и заштите животне средине најчешће кроз мере руралног развоја (повраћај средстава за набављену опрему и механизацију у свим гранама примарне пољопривредне производње као и у области прерађивачке индустрије, набавку квалитетних приплодних грла подизање нових засада и тд). Кроз мере директног плаћања финансирање се врши кроз основни подстицај биљне производње, регресирање репроматеријала (инпута), као и субвенционисање репроматеријала за вештачко осемењавање. Поред ових мера финансирање пољопривреде се врши кроз меру кредитне подршке (субвенционисање камате пољопривредних кредита од стране МПЗШЗС и локалне самоуправе).

Финансијска средства из општинског буџета употребиће се за набавку специјализоване пољопривредне механизације, машина и опреме за прераду, складиштење полупроизвода и готових производа у: сточарству, воћарству, ратарству, повртарству, виноградарству и винарству; за набавку и чување квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза, назимица и оплођених матица; премије осигурања за усева, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње; камате за пољопривредне кредите регистрованих пољопривредних газдинстава, реализоване у 2014. години; унапређење развоја газдинства у складу са

добром пољопривредном и произвођачком праксом, праћење хране „од њиве до трпезе“ за подршку при пројектовању и имплементирању НАССР принципа и станарда, примена Global GAPa, ISO 22000; вештачко осемењавање крава, јуница и свиња, набавку семена за прво осемењавање од квалитетних приплодњака у складу са законом о сточарству; дотацију и унапређење рада противградне заштите, адаптацију противградних станица, уређење и санацију кровова, кућица за смештај опреме, адаптацију лансера и носача лансера; одржавање манифестације Дани шљиве; едукацију из области пољопривреде; посете сајмовима, смотрема, изложбама од значаја за унапређење пољопривредне производње; уређење атарских путева, општинских и некатегорисаних путева и улица у насељу; подстицај за одрживи рурални развој, унапређење заштите животне средине, чишћење канала речних корита, одржавање-копање бунара.

Трансфер знања и информација

Постојеће пољопривредне службе, више причају преко средстава информисања него што својим саветодавством практично раде на примени знања у производној пракси, па су нам зато рецимо приноси по ха знатно мањи у односу на земље ЕУ. Стручне службе треба да буду носиоци организације пољопривредника и примене знања на имањима и финансиране према оствареним резултатима у производњи, преради и промету, а не буџетски финансирани. У стручним службама раде људи који нису провели ни један дан у производњи и они су квази саветници на штету и сељака и државе. Знање је услов за напредак и исто треба пренети у пракси! Како да су у приноси основних усева у суседним државама двоструко већи од наших, а имамо боље или исте агроеколошке услове. Треба путем дискриминационе анализе утврдити расположиве услове и постигнуте резултате и вредновати допринос науке и струке производним резултатима на пољопривредним газдинствима. У Блацу пољопривредно саветодавна служба постојала смо на папиру према ресорном министарству, а на терену готово да их није било осим људи из Службе за пољопривреду Општине Блаце.

Наука и технологија у пољопривредној производњи су оствариле прогресиван напредак последњих деценија, а промене и иновације се дешавају таквим темпом да је пољопривредним произвођачима, уколико желе да буду конкурентни, неопходна перманентна едукација. Улога Општине у промовисању нових технологија је врло велика. Едукација и информисање пољопривредника су неопходни у домену доступности и могућности коришћења подстицаја (од стране републичких и покрајнских органа као и средстава из пете компоненте пред-приступних фондова ЕУ -ИПАРД). Пракса је показала да је искоришћеност свих набројаних подстицајних средстава најбоља у оним срединама где су пољопривредници на време упознати са врстама и начинима остваривања подстицаја као и где постоји институционална стручно-техничка служба која пољопривредницима може да пружи саветодавно-стручну помоћ.

Најефективнији начин едукације јесте упознавање са успешним примерима пољопривредне праксе у земљи и иностранству. Студијска путовања су одличан начин да

се пољопривредницима директно представе нова искуства и технологије, где на лицу места могу да сагледају све користи и да поразговарају са својим колегама који примењују нова знања и искуства у својој производњи. Општина ће организовати посете пољопривредним газдинствима која примењују нове технологије, институтима, сајмовима и слично што то је нарочито важно за младе пољопривреднике. Млади пољопривредници на тај начин могу да стекну нова знања, искуства и добију нове идеје за унапређење својих газдинстава.

Перманентна едукација и информисање пољопривредника је један од основних предуслова за високопродуктивну и стабилну производњу којом се остварује конкурентност пољопривредних газдинстава. Место и улога Општине је пружање логистичке подршке за спровођење обука за пољопривредне произвођаче и пружање информација о расположивим фондовима, кредитним линијама, подстицајима, иновацијама, законским решењима и свим осталим информацијама од значаја за рурални развој и унапређење пољопривреде

Да се обуке не би спроводиле ad hoc потребно је на основу упитника, анкета и међусобних контаката са пољопривредницима одредити тематске целине за којима је исказан интерес за едукацијом и додатним усавршавањем. На основу резултата истраживања потреба пољопривредних газдинстава израђује се план едукације, који се спроводи у сарадњи са са пољопривредном стручном и саветодавном службом, институтима, факултетима и др. Информисање је врло важан аспект пословања пољопривредних газдинстава. Општина ће организовати информативни центар који би прикупљао и прослеђивао пољопривредним газдинствима информације о расположивим фондовима, кредитним линијама, подстицајима, иновацијама, законским решењима и свим осталим информацијама од значаја за рурални развој и унапређење пољопривреде. Сведоци смо да разлог за малу искоришћеност фондова и подстицајних средстава често лежи управо у недостатку правовременог и тачног информисања пољопривредника. Информисање пољопривредника може се обављати на више начина: путем локалних медија, интернета, штампаних материјала (брошура, летака и информатора), поштом а често и организовањем информативних састанака са пољопривредним произвођачима и њиховим удружењима. Споредни, али не и мање важан аспект ове врсте активности је и промовисање локалних капацитета пољопривреде, прерађивачко-прехранбене индустрије и разних аспеката руралног живота и руралних активности на територији Општине Блаце.

Општина ће у наредном периоду да логистички и финансијски потпомогне овакве активности из сопствених средстава и донаторских средстава.

Едукације и информисање су битни чиниоци подизања нивоа конкурентности пољопривредних газдинстава, али често се у дневном пословању газинстава јављају одређени проблеми који захтевају присуство стручњака оспособљених да пољопривредним газдинствима пруже стручно-техничку помоћ.

Средња пољопривредна школа Блаце-као центар едукације

Средња школа Блаце је основана као Гимназија Блаце 31.05.1961. године. 2004. Године је почео да функционише образовни профил Пољопривреда, производња и прерада хране, смер Пољопривредни техничар. Од самог почетка тај смер завређује пажњу основаца и њихових родитеља. Из године у годину тражило се место више тако да је школске 2014/2015 школа уписала два одељења пољопривредног техничара. И ове школске године Средња школа у Блацу је уписала два одељења из области пољопривреде, и то: Пољопривредног техничара и пољопривредног произвођача – трећи степен.

Школа је, нарочито последњих година, уложила значајна средства у опремање пољопривредне струке: Купљен је нов трактор, генерално сређена „Раковица, купљен плуг, дрљача, тањирача, сејалица за пшеницу, прскалица, очекује се из донација још један нов трактор 75КС, приколица за растурање стајњака, сејалица за кукуруз, пнеуматске маказе, сило комбајн, прскалица 600л...

Од 2004. Године школа је до данас изнедрила велики број пољопривредних техничара од којих су неки наставили школовање на факултетима и вишим школама, док су други наставили да примењују стечена знања на својим газдинствима.

Основна улога образовних институција представља трансвер знања према ученицима.

Знање из области пољопривреде ученицима преносе Дипломирани агрономи из области: воћарства и виноградарства, сточарства, ратарства и повртарства, агрономије, заштите биља и др.

Школа обрађује тренутно око 49 ха обрадивог пољопривредног земљишта користећи како стручност кадра тако и велико ангажовање ученика који на тај начин обављају и стручну праксу.

Знање из практичне наставе ученици стичу практичном садњом воћа са новијим сортиментима, формирањем различитих узгојних облика, калемљењем, основном и допуском обрадом, заштитом воћака, такође из ратарске и сточарске производње ученици стичу и даље преносе своја знања и вештине.

И у наредном периоду се очекује како упис ученика у пољопривредне профиле, тако и даље њихово обучавање најсавременијим методама и техникама производње пољопривредних производа.

Манифестација које се могу ставити у функцију развоја пољопривреде и прераде пољопривредних производа су:

- Дани Шљиве (2016. – више десетина хиљада посетиоца)
- Топлички дан пољопривредника
- Село слави шљиву

Дани шљиве Блаце

Дани шљиве Блаце је постала препознатљива и ван овог региона. Организована са циљем да се промовише град Блаце и бачка општина, да се промовише компаративна предност овог краја у узгајању здравих пољопривредних производа и наравно да се промовише Бачка привреда, у претходних дванаест година оправдала је своје постојање.

Последњих година доста се полаже на маркетингу и промоцији саме манифестације ,што опет узрокује већу посећеност саме манифестације. У оквиру манифестације поред забавног дела постоји и онај део кмоји се односи на изложбу шњиве и производа од шљиве, као и такмичење у оквиру производње шљиве.

Село слави шљиву

У селу Гргуре традиционално већ четири године се организује привредно туристичка манифестација у част шљиви „Село слави шљиву“ где поред осталих званичника ову манифестацију посећује председник републике Томислав Николић, као и неколико амбасадора

СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА

На подручју општине Блаце ,а према попису из 2011.године живи 11.754 становника. Од тога у општини Блаце живи 5253 а у сеоским срединама 6501 становник.Степен урбанизације општине износи 44,69%.

Број становника у општини Блаце има тенденцију опадања.Тако је у периоду између два пописа становништва од 2002. до 2011. године број становника опао за 2005,одно-сно за 14,57%.Неповољни демографски трендови у општини Блаце посебно су изражени у сеоским подручјима.Узроци пада броја становника јесу негативан природни прираштај и миграције ка већим регионалним центрима и ка иностранству.

Што се тиче полне структуре од укупног броја становника 5857 чине мушкарци а 5897 а 5897 жене.

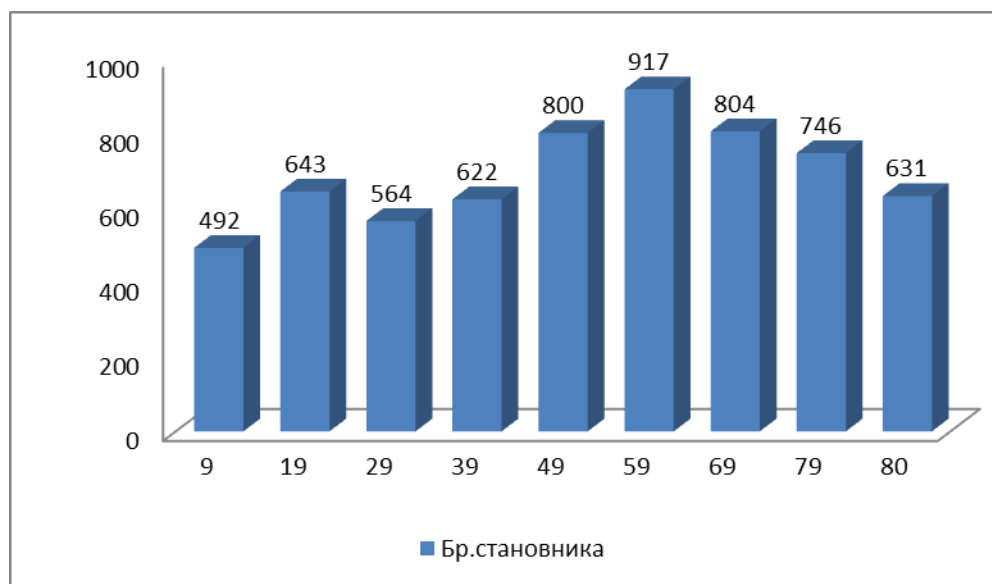
укупно	5857	5897
Блаце	2575	2678
села	3282	3219

Структура становништва према полу {извод из РЗС попис 2011)

	УКУПНО	мушкарци	жене
Ала бана	93	49	44
Барбатовац	256	132	124
Блаце	5253	2575	2678
Брежани	41	18	23
Више Село	95	49	46
Врбовац	151	79	72
Горња Драгуша	218	108	110
Горња Јошаница	267	141	126
Горње Гргуре	225	115	110
Горње Сварче	87	49	38
Доња Драгуша	84	49	35
Доња Јошаница	95	42	53
Доња Рашица	100	56	44
Доње Гргуре	97	46	51
Доње Сварче	85	37	48
Дрешница	78	37	41
Ђуре вац	322	169	153
Качапор	59	33	26
Кашевар	283	140	143
Криваја	136	65	71
Кутловац	131	65	71
Лазаревац	85	39	46
Мала Драгуша	146	75	71
Међухана	158	78	80
Музаће	89	43	46
Попова	171	91	80
Пребреза	230	105	125
Претежана	93	43	50
Претрешња	111	54	57
Придворица	91	46	45
Рашица	96	54	42
Сибница	367	170	197
Стубал	358	166	192
Суваја	57	29	28
Суви До	309	157	152
Трбуње	499	264	235
Чунгула	283	145	138

Чучале	182	94	88
Цепница	194	107	87
Шињомана	79	43	36

Становништво општине Блаце одликује изразито неповољна старосна структура. Према томе општина Блаце спада у старе општине. Тренд кретања становништва указује на континуирани процес опадања учешћа младих и пораста учешћа старих лица у укупној структури становништва. Просечна старост становништва у општини Блаце је 46,4 године. У самом Блацу структура је нешто повољнија па је просечна старост 40,4 године док у сеоским срединама износи забрињавајућих 51,2 године. Из перспективе развоја пољопривреде општине Блаце у будућем периоду, овај податак представља ограничавајући фактор раста.

Образовна структура становника

Темељ развоја сваке општине у свим областима представља образовање. Општина Блаце има дугу традицију у образовању чији темељ чине предшколска установа "Наша радост", основна школа "Стојан Новаковић", средња школа "Блаце" као и ВПШСС у Блацу. У образовној структури становништва старог 15 и више година у општини Блаце најбројније је становништво са средњом стручном спремом (44,99%), затим са основним образовањем

(21,12%),са непотпуним основним образовањем(15,21%),без школске спреме(8,06%),са високим образовањем(5,37%),са вишим образовањем(5,01%) док за 0,24% становништва нема података о образовању. Са аспекта развоја пољопривреде у општини Блаце значајно је постојање средње пољопривредне школе као и чињеница да се све већи број младих опредељује да студира више и високе школе пољопривредне оријентације.

	укупно у општини	мушкарци	жене
укупно	10317	5132	5185
без школске спреме	832	119	713
непотпуно ош образо.	1570	723	847
основно образовање	2179	1135	1044
средња школа	4642	2576	2066
виша школа	517	274	243
висока школа	554	233	261
без података	23	12	11

Error! Not a valid link.

Становништво старо

од 15 и више година према школској спреми и полу (попис 2011)

Error! Not a valid link.Доступност радне снаге

Демографски потенцијал чини основ за развој било које привредне активности па и пољопривреде.Број радно способних лица,њихова образовна и старосна структура битан су чинилац у планирању развоја.Од наведених чинилаца зависи и потенцијал за усвајање нових знања и технологија,адаптација на нов начин производње,промену производне структуре и тд. Могућности за запошљавање у сектору пољопривреде у општини Блаце постоји.На територији општине Блаце регистровано је 2295 пољопривредна газдинства од којих је активни 1593 газдинства.Укупан број незапослених лица у општини Блаце према подацима НЗС са краја 2014. године износи 1800.На основу овог податка може се закључити да се одређени проценат формално незапослених лица бави пољопривредном производњом.

Буџет за пољопривреду општине Блаце и остали трансфери намењени пољопривреди

На територији општине Блаце средства намењена развоју пољопривреде као и подршци пољопривредним произвођачима ,у досадашњем периоду, потичу из три главна извора и то:

- средстава намењених пољопривреди у оквиру буџета општине Блаце;

- средства у оквиру мера подршке Министарства пољопривреде и заштите животне средине;

- средства из донација.

У 2015-ој години у општини Блаце било је 1593 регистрованих активних пољопривредних домаћинстава. Тај податак говори о значају пољопривредне производње за локалну економију.

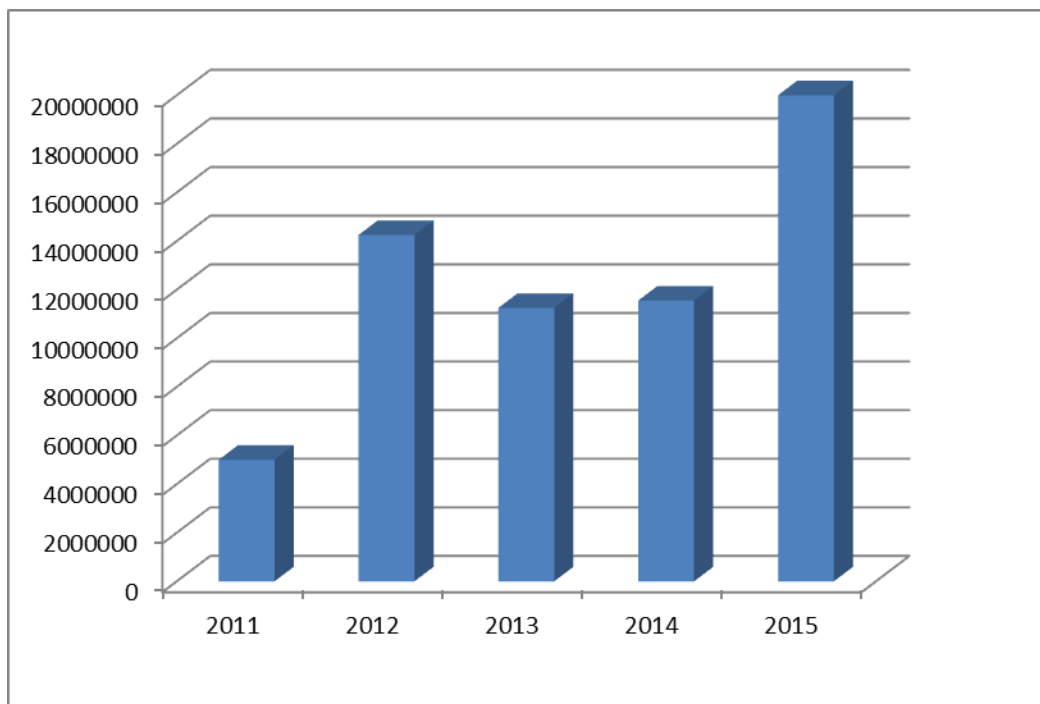
Општина Блаце препознала је ту чињеницу и у предходним годинама, кроз различите мере подршке, издвајала буџетска средства за развој пољопривредне производње на територији општине. Средства намењена из буџета Општине Блаце од 2013-2015 године инплементирана су на основу „Програма за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја”, а у складу са Законом о подстицају у пољопривреди и руралном развоју. Програмом су предвиђена средства кроз (мере директног давања и то кредитну подршку субвенционисање камате пољопривредних кредита: осигурање усева и плодова и животниња. Мере руралног развоја кроз субвенционисање опреме и механизације у свим видовима производње, субвенционисање набавке квалитетних приплодних грла, подизање вишегодишњих засада, субвенционисање опреме у оквиру складошно прерађивачких капацитета, изградња објеката за смештај животиња, субвенционисање опреме у пчеларству и.т.д. Око 70 % средстава одлазило је на мере руралног развоја, а 30 % на мере директног плаћања. Средства из буџета у периоду 2011-2013 су инплементирана на основу јавних позива- конкурса локалне самоуправе, где су активна и комерцијална газдинства конкурисала за изградњу објеката за смештај животиња, складишно прерадни капацитета, као и за набавку грла и механизације у свим областима пољопривредне производње.

Година	Буџет за пољопривреду локалне самоуправе
2011.	5.000.000
2012.	14.250.000
2013.	11.250.000
2014.	11.550.000
2015.	20.000.000

Издавања за пољопривреду из буџета општине Блаце по појединим годинама

Најчешће спровођене мере Министарства пољопривреде и заштите животне средине на територији општине Блаце односе се на мере директне подршке производњи. Те мере су се спроводиле кроз директна плаћања произвођачима кроз ценовну подршку (премија за млеко), плаћања по хектару и грлу стоке као и кроз субвенционисање каматних стопа, премије осигурања и др.

Поред локалне самоуправе и ресорног министарства на територији општине Блаце инвестирано је у примарну производњу и прерађивачки сектор воћарства од стране МПЗЖС и програма Fruitt & Berris Краљевине Данске где су индивидуална пољопривредна газдинства и привредници из области воћарства аплицирали у пет објављених конкурса. Субвенционисано програмом у висини од 50 % без пореза и то за набавку опреме и механизације у воћарству као и за набавку трактора намењених употреби у воћарству (више од 100 нових трактора), подизање хладњача и сушара , као и подизање вишегодишњих засада. Права по овим конкурсима су остваривала газдинства пет округа југа србје односно 32 општине , где су пољопривредници општине Блаце повукли око 30 % средстава. Средства овим програмом су 60 % ресорно министарство 40 % Fruitt & Berris.

3. СТРАТЕШКИ ОКВИР

SWOT анализа у пољопривредној производњи

ПРЕДНОСТИ	МАНЕ
Квалитетно пољопривредно земљиште	Екстензивна производња
Добар потенцијал за развој и проширење пољопривредне производње	Уситњеност поседа
Постојање пољопривредне школе	Недовољна имплементација знања у пољопривреди
Разноврсност пољопривредне производње	Застарела механизација и опрема
Повољан географски положај(близина већих градова)	Неповољна старосна структура становништва -депопулација села
Велики значај пољопривреде за општину	Недовољна примена савремених агротехничких мера

	Мали број савремених газдинстава
	Недовољно коришћење знања стручних служби
	Недостатак пољопривредне инфраструктуре
Повољни климатски услови за пољопривредну производњу	Мали проценат наводњаваних површина
Присуство пољопривредних стручњака	Недовољни прерађивачки капацитети и претежна орјентисаност на продају непрерађених производа спољним купцима
Спремност прихватања нових тенденција у пољопривредној производњи	Непостојање задруга и организованог наступа произвођача на тржишту
	Ниска еколошка свест пољопривредних произвођача
	Тешко добијање извозних дозвола
	Неадекватан приступ јефтином капиталу за улагање у пољопривреду
Постојање еко-зоне	Недовољна обученост за органску производњу
Постојање противградне мреже	Неконкурентност производа
	Недовољни складишни капацитети
	Недовољна информисаност и обученост за аплицирање за средства из међународних фондова
Субвенционисање и подршка пољопривредним произвођачима од стране локалне самоуправе	Трансфер знања стиже до малог броја корисника
Постојање ПСС Блаце и лабораторије за подршку пољопривредним произвођачима	Непостојање финансијског капитала за унапређење процеса производње ,улагања у опрему,механизацију и сл.
Постојање квалитетне ветеринарске заштите	Нерегулисан откуп пољопривредних производа
	Велике осцилације цена,приноса и квалитета пољопривредних производа
Постојање могућности за набавку квалитетних грла говеда	
Постојање великог броја регистрованих и активних пољопривредних газдинстава	Слаба финасијска моћ газдинстава
Постојање тражње за откупом сировог	Сваштерење у пољопривредној прои-

Error! Not a valid link.Логистичка подршка

Најважнији изазови у развоју тржишних ланаца у предстојећем периоду су укључивање малих произвођача у модерне тржишне ланце, повећање конкуренције на нивоу производње и прераде, стварање окружења за инвестирање и имплементацију ЕУ стандарда. Изградња складишних капацитета и дистрибутивних центара, информатичка подршка сектору и развој иновативних технолошких и управљачких механизма који би допринели стварању производа вишег степена прераде, стварање робне марке и удруживање у различите видове асоцијација, омогућило би већу сигурност пласмана и конкурентност на тржишту, посебно у сегменту производње воћа, грождја и вина.

;

Стратешки циљеви

Сагласно визији, а у складу са наведеним принципима Стратегије, утврђени су следећи стратешки развојни циљеви:

1. раст производње и стабилност дохотка произвођача;
2. раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта и техничко-технолошко унапређење сектора пољопривреде;
3. одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине;
4. унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва;
5. ефикасно управљање јавним политикама и унапређење институционалног оквира развоја пољопривреде и руралних средина.

Раст производње и стабилност дохотка произвођача један од примарних циљева српске пољопривреде. Остваривање овог циља подразумева да пољопривредна производња мора бити конкурентна, економски ефикасна, заснована на примени високих технологија, уважавању ветеринарских и фитосанитарних стандарда, стандарда заштите животне средине и добробити животиња.

Да би пољопривредни произвођачи и други учесници у производном ланцу успешно одговорили овом изазову, пољопривредна политика мора преузети обавезу да обезбеди и примени одговарајући сет мера с циљем успешног обезбеђивања доходне стабилности и сигурности запослених у пољопривреди. У суштини одрживог развоја и ефикасног реструктурирања пољопривредног сектора је постизање адекватног, конкурентног и

стабилног дохотка пољопривредних газдинстава. Због тога је циљ политике да пољопривредницима обезбеди производне услове који омогућавају ефикасно и рационално одлучивање, са минималним ризицима и могућност остваривања дохотка конкурентног осталим деловима привреде.

Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта и техничко-технолошко унапређење сектора пољопривреде је перманентан циљ пољопривредне политике општине Блаце, за који постоји јако упориште у богатим ресурсима, значају сектора за економију и развој руралних подручја, као и нарастајућим могућностима извоза хране. Са друге стране, структура извоза није задовољавајућа. Поред тога, даља либерализација трговине и глобализација тржишта пољопривредних производа захтевају ефикасније мере подршке расту конкурентности пољопривреде на територији општине Блаце и већој способности произвођача да одговоре захтевима савремених потрошача, посебно оних са високим дохотком.

Активна улога локалне самоуправе, као и висока иницијатива приватног сектора, неопходни су предуслови за динамичније реструктурирање пољопривреде и прехранбене индустрије, у секторе који нуде иновативне и високовредне производе, који су тржишно флексибилни и интегрисани у привредно окружење, чији је развој заснован на знању, одрживом и ефикасном коришћењу природних и људских ресурса.

Одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине за пољопривредну производњу основа је за обезбеђење дугорочне прехранбене сигурности и доприноси стабилности и квалитету производње у условима све већих ризика на тржишту хране. Специфични карактер пољопривредне производње, који се огледа у њеној високој зависности од обима и квалитета природних ресурса који су ограничени и објективно дати, сугерише да локална самоуправа и држава својим ауторитетом треба да креира услове који ће допринети очувању њихове виталности за наредне генерације.

Унапређење квалитета живота у општини Блаце и смањење сиромаштва, равноправнији удео у расподели дохотка и економских могућности, као и њихов праведнији друштвени положај, важни су аспекти развоја пољопривреде и сеоских средина. Структурно реформисање сектора пољопривреде и промене у социо-економској структури неминовно воде нестајању једног броја пољопривредних газдинстава. Овај процес мора бити економски одржив и не сме се одвијати на рачун даље деградације руралних области и погоршања социјалне структуре становништва. Посебно велика одговорност лежи на аграрној политици, која кроз регулисање структурних промена у сектору треба да обезбеди стабилност пољопривредне производње, прехранбене индустрије као водећих сектора руралне економије, и тиме допринесе економском развоју руралних средина и смањењу јаза у односу на урбане центре. Напуштање пољопривреде и села, као законита последица привредног развоја, повлачи за собом дубоке демографске дебалансе и губитак дела продуктивних ресурса. Стварање повољних услова за живот и рад младих и њихово задржавање у сеоским срединама, обезбеђење атрактивнијих радних места и једнаких

могућности за њихове породице, један је од основних циљева политике која треба да обезбеди равномернији развој пољопривреде у општини Блаце.

Испуњење стратешких циљева захтева ефикасно управљање јавним политикама и унапређење институционалног оквира развоја пољопривреде и сеоских средина. Комплексност сектора пољопривреде, јачина изазова са којима са суочава производња хране и мултидимензионални аспекти утицаја пољопривреде на социјалну и економску структуру, сугеришу да локална самоуправа не може да избегне своју улогу у руковођењу друштвено одговорном и структурно одрживом развоју пољопривреде. У том смислу, улога локалне самоуправе је да креира амбијент који ће усмеравати одлуке и ублажити нежељене последице аутономних одлука пољопривредника. Велика комплексност система производње хране и хетерогеност учесника у производном ланцу захтевају да локална самоуправа одговарајућим пољопривредним политикама реагује на њихове потребе. С друге стране, предузетничка иницијатива, иновативност и мотивисаност свих субјеката у сектору пољопривреде постају окоснице њиховог развоја, који мора бити економски одржив и који им мора омогућити независан опстанак на тржишту.

Остваривање постављених стратешких циљева захтева различите врсте интервенција, које се могу сврстати у неколико стубова реформи:

- 1) унапређење система управљања природним ресурсима;
- 2) модернизација објеката и опреме;
- 3) јачање органа и организација за логистичку подршку сектору пољопривреде;
- 4) успостављање ефикаснијих и оперативнијих система за имплементацију постојећег и креирања новог знања и његовог трансфера;
- 5) унапређење квалитета живота у сеоским срединама
- 6) модернизација органа и организација и прилагођавање пољопривредне политике моделу ЗПП-а.

Акциони план стратешких промена

Реализацијом концепта одрживог развоја пољопривреде и остваривање постављених стратешких циљева постићи ће се оперативним мерама у неколико подручја деловања пољопривредне политике, као што су:

1. стабилизација дохотка пољопривредних произвођача;
2. финансирање пољопривреде и руралног развоја и управљање ризицима;
3. ефикасно управљање земљиштем и повећање доступности земљишних ресурса;

4. унапређење стања физичких ресурса;
5. унапређење система трансфера знања и развој људских потенцијала;
6. технолошки развој и модернизација пољопривредне производње и прераде;
7. развој тржишних потенцијала и логистичке подршке сектору пољопривреде;
8. заштита и унапређење животне средине и очување природних ресурса;
9. очување пољопривреде, природних и људских ресурса у ПОУРП;
10. модернизација и прилагођавање органа и организација и законодавства;
11. унапређење квалитета и безбедности производа.

Одабир подручја интервенције проистекао је из анализе стања и уочених спољних и унутрашњих изазова са којима се сектор суочава. Одабрани приоритети су у значајној мери прилагођени структури буџетске подршке по стубовима и групама мера, представљеним у овој стратегији Буџетски план 2016-2026. године. Одабрана подручја деловања могу бити праћена комбинацијом различитих мера буџетске подршке. С обзиром да су правни и суштински оквири пољопривредне политике подложни честим променама, овде су дате концептуалне дефиниције, које имају дугорочни стратешки ефекат, те се могу примењивати чак и код очекиваних промена у пољопривредној политици у наредних десет година.

Акциони план мера по приоритетним подручјима

а) Подручје 1. Стабилизација дохотка пољопривредних произвођача

Питање стабилизације дохотка запослених у пољопривреди је кључ пољопривредне политике. Овај проблем се решава кроз подршку развоју сектора пољопривреде, али природа и специфичности пољопривредне производње захтевају и другачије облике интервенције локалне самоуправе у домену бриге за доходак пољопривредника. Наиме, велика нестабилност производње и цена изазвана утицајем природних услова и глобалних економских трендова, ниска конкурентност неких производа или једног дела произвођача, захтевају комплекснији систем подршке доходовној стабилности него што га спонтани тржишни механизми и стандардни пакет мера за раст производње може обезбедити.

Пољопривредним произвођачима у општини Блаце недостају стабилност услова производње и дохотка. Њихов доходак је, осим наведеним ризицима, изложен и другим неизвесностима које са собом носе недовољно уређен пословни амбијент. У циљу обезбеђења што праведнијих, једнаких производних услова за домаће произвођаче, држава мора покренути допуштене механизме подршке њиховом доходу. Таква обавеза уједно је

део прилагођавања политици ЕУ, која има своје начине и механизме доходне политике на које се земља мора прилагодити.

Предвиђене оперативне мере за достизање стабилнијег пољопривредног дохотка је:

1.1. обезбеђивање једнаких конкурентних услова за домаће произвођаче

1.2. подршка за регулисање тржишта у периоду поремећаја на тржишту (безбедносне мере)

Принципи и механизми деловања - Два темељна механизма за остваривање наведеног акционог плана који ће се примењивати су: различити облици директне и индиректне подршке дохотку пољопривредним произвођачима (директна плаћања МПШВ) и тржишне интервенције. У домену мера тржишне подршке основни принцип ће бити поштовање СТО критеријума допуштене подршке и постепено прилагођавање принципима ЗПП, са јасно израженом развојном нотом подстицајних мера. Нове мере подршке које се буду уводиле поштоваће наведене принципе, док ће се мере које нису компатибилне са СТО и правилима ЕУ постепено укидати. У односу на постојећи систем подршке то би значило преусмеравање према мање производно везаним плаћањима, која развојно делују на пољопривреду, а омогућују и ефикасно прилагођавање приступању ЕУ.

б) Подручје 2. *Финансирање пољопривреде и руралног развоја и управљање ризицима*

Системски захвати у постојећи модел подршке пољопривреди и руралном развоју и креирање ефикасног модела финансирања пољопривреде морају постати приоритет пољопривредне политике. Да би се они успешно спровели, неопходан је шири друштвени консензус о неопходности већег улагања у развој пољопривреде и руралних подручја као важним сегментима националне привредне, економске и социјалне структуре. Дугорочна стабилност расположивих финансијских извора за подршку пољопривреди и руралном развоју, као и равноправан и несметан приступ свих потенцијалних корисника финансијском тржишту, основни су предуслови раста инвестиционе активности у сектору пољопривреде. Без специфичних финансијских производа и услуга који омогућују осигурање од производних и тржишних ризика и мотивишу пољопривредна газдинства на нове инвестиције, рурална домаћинства, пољопривредна газдинства и остали привредни субјекти остају препуштени задуживању под условима комерцијалних кредита. Одсуство конкурентних инструмената штедње и других финансијских услуга у руралним подручјима доводи до мање профитабилних облика штедње, чиме се додатно умањују изгледи за њихов развој.

Предложене оперативне мере на успостављању ефикаснијег модела финансирања су:

2.1. повећање броја доступних мера подршке за различите намене;

2.2. повећање броја корисника и обима расположивог финансијског капитала намењеног развоју пољопривреде и руралних подручја;

2.3. развој тржишта кредита и обезбеђивање бољег приступа кредитним средствима за пољопривредне произвођаче, укључујући и нове облике кредитирања;

2.4. унапређење система осигурања и управљања ризицима прилагођеног решењима допуштеним међународним споразумима.

Принципи и механизми деловања - Успостављање ефикасног система подршке пољопривреди захтева значајна институционална прилагођавања у правцу изградње и реформисања пољопривреди прилагођених финансијских организација (јачање гаранцијских фондова) и финансијских производа (осигурање, кредит).

в) Подручје 3. *Ефикасно управљање земљиштем и повећање доступности земљишних ресурса*

Земљиште је основни и објективно дат ресурс за пољопривредну производњу. Обим овог ресурса је ограничен, а његова квалитативна својства се могу кориговати само до извесне мере, при чему не без значајних трошкова и последица по животну средину. С друге стране, развој пољопривредно-прехрамбеног сектора директно зависи од расположивости фактора производње, посебно земљишта, и могућности равноправног приступа свих субјеката овом ресурсу под једнаким условима.

Пољопривредна производња у општини Блаце је током последње две деценије заснована на претераном исцрпљивању земљишта. Употреба стајњака је недовољна, као и улагања у поправку физичко-хемијских особина земљишта и уређење земљишне инфраструктуре. Као последица тога, као главне претње по очување земљишних потенцијала идентификовани су: трајни губитак земљишта, смањење органске материје, закишељавање, збијеност, загађење, плављење и губитак биодиверзитета. Поред тога, недостатак средстава за проширење и уређење поседа, додатно успоравају процес измене пољопривредне структуре и повећања просечне величине поседа.

У складу са наведеним, очување и унапређење плодности пољопривредног земљишта, као и креирање ефикасног система управљања земљишним ресурсима, један су од приоритета пољопривредне политике. Оперативне Мере акционог плана су:

3.1. већи степен коришћења пољопривредних површина;

3.2. повећање земљишног поседа и укрупњавање парцела;

3.3. успостављање функционалног тржишта земљишта;

3.4. унапређење земљишне инфраструктуре;

- 3.5. повећање мелиорисаних површина и унапређење плодности земљишта;
- 3.6. смањење губитка и деградације земљишта;
- 3.7. контролисана пренамена пољопривредног земљишта;
- 3.8. ефикасније коришћење земљишта слабијег квалитета, односно необрадивог пољопривредног земљишта;
- 3.9. систематско праћење квалитета земљишта;

(Лабараторија за узорковање земљишта)

Принципи и механизми деловања -

Посебан акценат ставиће се на заштиту пољопривредног земљишта, у смислу ограничавања претварања најквалитетнијег пољопривредног земљишта у земљиште за друге намене.

Посебна пажња биће посвећена унапређењу квалитета земљишта и његових производних способности. Осим условљавања подршке произвођачима поштовањем пољопривредне праксе која помаже очувању земљишта у добрим пољопривредним условима, подржаће се и финансирати пројекти мелиорација и унапређења земљишне инфраструктуре.

Посебан скуп активности предвиђа се на јачању институционалних капацитета за ефикасно управљање земљиштем, као што је успостављање функционалних система евиденције, регистара и база података.

г) Подручје 4. *Унапредјење стања физичких ресурса*

Постојеће стање физичких ресурса (механизације, опреме, засада, сточног фонда и објеката) је неповољно. Они су технолошки застарели у мери да не могу да обезбеде раст продуктивности сектора пољопривреде и испуњеност стандарда заштите животне средине и хигијене. Осим тога, успешан одговор сектора пољопривреде на изазове климатских промена, немогућ је без техничко-технолошког унапређења ресурса, коришћења нових бољих биљних сорти, које треба да допринесу измени производне структуре, производних технологија и примене агротехничких мера. У том смислу, потребно је предвидети рационална, типска решења за техничко-технолошко иновирање механизације, опреме и објеката, прилагођена величини пољопривредног газдинства, стандардима здравствене безбедности и добробити животиња. Инвестиције у нове засаде морају пратити препоруке рејонизације воћарских и виноградарских производних подручја, док се у сточарској производњи мора посветити пажња унапређењу расног састава стоке и побољшању селекције.

Оперативне мере за реализацију овог приоритета су:

- 4.1. техничко-технолошка модернизација објеката и опреме;
- 4.2. повећање сточног фонда, побољшање расне структуре стада и боља искоришћеност генетичког потенцијала домаћих животиња;
- 4.3. повећање површина под вишегодишњим засадима (плантажним и матичним засадима);
- 4.4. прилагођавање сортимента воћака производним условима и унапређење технологије производње;
- 4.5. унапређење целокупног система производње и дистрибуције садног и семенског материјала;
- 4.6. успостављање ефикаснијег система услуга у биљној и анималној производњи;

Принципи и механизми деловања - Подршка техничко-технолошком унапређењу сектора пољопривреде вршиће се подстицајима за модернизацију објеката, механизације и опреме, повећање основног стада и побољшање расног састава стоке, као и подстицајима за ревитализацију старих и подизање нових вишегодишњих засада. Посебна пажња биће посвећена имплементацији иновативних технолошких решења и система производње.

Поред инвестиција у унапређење стања физичког капитала, значајна пажња ће бити посвећена унапређењу стандарда, како са аспекта прилагођавања законодавног оквира, тако и у смислу успостављања ефикасног система контроле.

Радикални захвати у техничко-технолошко унапређење сектора пољопривреде захтевају мобилизацију великог броја других субјеката – ПСС која мора бити формирана за територију општине Блаце, научно истраживачких организација, произвођача инпута и многих других. За успостављање и подстицање сарадње међу њима, као и за успостављање свих врста административно-техничке подршке, примењиваће се широк спектар генералних мера подршке пољопривреди.

д) Подручје 5. *Унапређење система трансфера знања и развој људских потенцијала*

Креирање и трансфер знања и технологија у пољопривреди значајни су за повећање конкурентности пољопривреде општине Блаце. Локална самоуправа мора да учествује у успостављању мреже ПСС и избору научних пројеката и технологије из области пољопривреде, а која морају бити усклађена са реалним потребама корисника.

Мора се вршити системска анализа како потреба за одређеним знањима, тако и повратних информација о начину пријема истих од стране корисника. Јачањем сарадње између установа и организација које креирају знање (Средња пољ. школа, Висока пољ. школа и факултети) са онима који подстичу, односно финансирају знање и оних који то знање преносе олакшало би пут до крајњег корисника. Због недовољног броја пољопривредних

саветодаваца укључених у процес преношења знања треба извршити рационализацију саветодавног рада у пољопривреди (рад са групама, задругама, удружењима, као и коришћење свих видова средстава комуникација).

Држава мора да обезбеди одвијање неометаног трансфера информација и знања неопходних за унапређење пољопривреде чему ће допринети постојећи модел трансфера знања преко ПСС а по потреби овај систем треба усавршавати и ширити. Треба омогућити и помоћи приватне иницијативе, односно да се комерцијализује обављање саветодавних послова у пољопривреди где год постоји обострани интерес пољопривредних саветодаваца и корисника.

Технолошко унапређење сектора пољопривреде, инвестиције у нова знања и технологије и њихов трансфер до непосредних корисника, неопходан су предуслов за смањење технолошког заостајања пољопривреде. Инвестиције у нове технологије и знања (опрему и људство) са једне стране, као и растуће потребе да се на изазове климатских промена и глобалног тржишта ефикасније одговори, са друге стране захтевају реакцију локална самоуправа на плану обезбеђења ефикасног системског оквира за креирање, промовисање и примену модерних производних пракси, као и иновација у пратећим системима од значаја за пољопривреду.

У циљу пружања помоћи произвођачима да уведу нове праксе и технологије, локална самоуправа мора настојати да прошири обим саветодавних услуга у пољопривреди и програма истраживања примерених локалним потребама. Боља повезаност и сарадња креатора знања и актера у пољопривредно-прерађивачком сектору, од кључног је значаја како би се осигурало брже усвајање нових достигнућа од стране већег броја корисника.

Технолошко унапређење сектора пољопривреде захтева, осим модернизације физичких ресурса и јачање надлежности запослених у пољопривреди односно њиховој способности да примењују нове технологије. Ослањањем искључиво на традиционална знања и вештине, запослени у пољопривреди ризикују даљу маргинализацију свог економског и социјалног статуса. Постојећи систем креирања и трансфера пољопривредног знања, захтева нова решења како би могао да задовољи амбициозне захтеве који се овим стратешким документом постављају пред пољопривреду општине Блаце.

Оперативне мере акционог плана које треба да допринесу реформисању система стварања и трансфера знања су:

- 5.1. побољшање образовне структуре радне снаге на пољопривредним газдинствима;
- 5.2. јачање и реорганизација институционалних капацитета;
- 5.3. јачање и функционално повезивање свих актера система за креирање и трансфер знања;

5.4. техничко и кадровско унапређење установа и организација укључених у систем креирања и трансфера знања у складу са потребама развоја пољопривреде и имплементације Стратегије;

5.5. проширење понуде образовних и тренинг програма свих нивоа и типова образовања;

5.6. јачање капацитета за прихват знања, кроз развијање свести и мотивисаности за образовањем.

Принципи и механизми деловања - Унапређење система креирања и трансфера знања.

Развојем система мониторинга и евалуације трансфера знања, као и функционалним повезивањем свих актера у овом систему омогућиће боље и ефикасније коришћење ресурса. Посебна пажња биће посвећена развоју механизма и процедура за учешће представника сектора пољопривреде у одлучивању о пројектима од посебног интереса у сарадњи са надлежним ресорним министарствима, како у домену примењених истраживања, тако и у образовним програмима и саветодавним услугама за којима се укажу потребе.

Да би се одговорило на све захтеве развоја пољопривреде и имплементације Стратегије треба проширити понуду образовних и тренинг програма из области пољопривреде и руралног развоја.

Подржаће се припрема и коришћење савремених алата за обављање саветодавних послова у пољопривреди, унапређење иновативних приступа у образовању и обукама из области пољопривреде.

Афирмација пољопривредног образовања и професионалног усавршавања пољопривредника имаће посебну пажњу, као и њихова мотивисаност да се усавршавају и усвајају нова решења, која ће бити посебно подстицана. Вршиће се промоција саветодавствених послова у пољопривреди да би се афирмисала и препознала улога ПСС.

ђ) Подручје 6. *Прилагођавање и ублажавање утицаја климатских промена*

Развој пољопривреде ће у будућности бити још више суочен са последицама климатских промена. Очекују се и последице у виду смањене доступности воде, учесталих појава болести и штеточина, као и на смањење квалитета земљишта. Сви ови ефекти ће имати значајне последице за приносе, производну структуру пољопривреде, а самим тим и прехрамбену сигурност и безбедност. У таквим околностима неминовно нарастају ризици за приходе пољопривредних газдинстава, квалитет живота и социо-економски статус руралних домаћинстава.

оперативне мере акционог плана које треба да помогну ефикаснијем суочавању производње хране са овим изазовом су:

- 6.1. унапређење и прилагодбавање технологије производње;
- 6.2. техничка побољшања земљишта, објеката и опреме;
- 6.3. јачање свести о климатским променама, њеним последицама и потребама њиховог решавања.

Принципи и механизми деловања - Велики изазов за пољопривредну политику ће бити да пронађе адекватне механизме подршке техничко-технолошким решењима која спречавају или умањују ефекте климатских промена, као и да одговори изазову потребе раста производње хране.

Подршка инвестицијама у сектору пољопривреде посебно ће уважавати примену технологија са ниским последицама по животну средину. Технологије и праксе (примена агротехничких мера, сортимент, системи гајења и управљања) које доприносе смањењу утицаја глобалног загревања имаће приоритет.

е) Подручје 7. *Технолошки развој и модернизација пољопривредне производње и прераде*

Унапређење конкурентности пољопривредно-прерађивачког сектора захтева подршку реструктурирању, развоју и иновацијама. Модернизација и технолошки развој сектора (осим капиталних инвестиција у ресурсе, физички капитал и трансфер знања), подразумева и примену модерних производних технологија у сектору прераде. Посебан значај за пољопривреду општине Блаце има унапређење конкурентности прерађивачког сектора, који је базиран на сировинама са територије општине Блаце и постизању што више додате вредности, како би расла извозна конкурентност, односно покренуо директан извоз на инострано тржиште.

Оперативне мере акционог плана које воде у реализацији су:

- 7.1. унапређење технологије и ефикаснији систем преношења искуства и иновација;
- 7.2. креирање нових знања, технологија, производа и услуга прилагођених локалним условима;
- 7.3. раст обима производње и квалитета свих инпута;
- 7.4. повећање продуктивности и ефикасности у производњи и преради;
- 7.5. јачање способности прерађивачког сектора за креирање производа више додате вредности уз употребу сировина са територије општине Блаце;
- 7.6. унапређење система и промоција производа са ознакама квалитета;
- 7.7. техничко-технолошко унапређење складишних и прерађивачких капацитета задруга с циљем производње препознатљивих задружних производа стандардног квалитета;

7.8. унапређење техничко-технолошких перформанси прехранбеног сектора и креирање нових производа у прехранбеном ланцу.

Принципи и механизми деловања - Основни механизми подршке у овој области биће фокусирани на раст продуктивности и ефикасности у производњи и преради хране. Подршка ће бити намењена расту капацитета агроиндустрије како би задовољила стандарде квалитета и оспособила произвођача за учешће у шемама квалитета и промотивним активностима. Подстицаји ће бити на располагању произвођачима који добровољно учествују у ЕУ или националним програмима дизајнираним за побољшање квалитета пољопривредних производа и производних процеса, који гарантују квалитет својих производа у смислу: заштићених географских ознака и ознака порекла за пољопривредне и прехранбене производе, уверења о специфичним карактеристикама пољопривредних и прехранбених производа, органску производњу и одговарајућим индикацијама за њу и сл. Уз то, подршка ће бити могућа и за активности група произвођача које су намењене информисању потрошача и промоцији производа произведених у оквиру шема квалитета. Паралелно ће бити подстицани и пољопривредници да се прилагоде увођењу захтевних стандарда ЕУ. Успостављањем система подршке и интензивне сарадње са научноистраживачким организацијама, ПСС и надлежним органима успоставиће се и промовисати креирање и трансфер нових знања и технологија у области пољопривреде и руралног развоја.

з) Подручје 8. *Повезивање са тржишним ланцима и логистичке подршке сектору пољопривреде*

Раст конкурентности пољопривреде снажно је зависан од ефикасног тржишног ланца, који укључује широк спектар нових производа, услуга и актера.

Обавезе произвођача да се прилагођавају захтевима потрошача у погледу квалитета и следљивости хране ће нарастати, посебно са појавом нових велепродајних система чији захтеви по правилу надилазе постојеће стандарде на домаћим тржиштима. Стварањем услова за поштовање захтева великих продајних система, умањиће се ризик да произвођачи и прерађивачи са територије општине Блаце буду искључени из овог растућег сегмента тржишта како домаћег тако и иностраног. Независно од одабраног модела прилагођавања (смањење трошкова производње или повећање додате вредности производа) неопходна је боља вертикална координација и унапређење постојеће логистике у ланцу производње и прераде. Повезивањем са тржишним ланцима и уз пратећу логистичку подршку, стварају се услови за равноправнији приступ тржиштима (роба, капитала и информација) свих произвођача, независно од величине и типа пољопривредног газдинства; олакшава се увођење и примена шема квалитета, креирање иновативних решења и производа, њихово брендирање и промоција Кооператива или задруга је удружење задругара на принципима добровољности и отвореног чланства, демократичности, економског учешћа чланова, независности, образовања, обуке кадрова и информација, сарадње задружних организација и учешће у јавном животу ради

остваривања економских, социјалних, културних интереса произвођача и интегралног развоја села. Где се оснивају кооперативе, чланови треба да утврде јасне циљеве, међусобне односе, развојне могућности, обавезно преузимање производа, набавку инпут-а и опреме, коришћење стручних услуга, специјализацију производње, информисање, управљање и руковођење задругом у складу са јасним правилима, оснивање малих предузећа, заједничко коришћење механизације, јединствени наступ у продаји и критеријуме ризика и поделе профита. Тамо где постоје услови потребно је да кооперативци или задругари буду акционари у задрузи и задружном предузећу - млекари, пекари, кланици, подруму и др. а у циљу афирмације заједничког предузетништва у тржишним условима и поделе профита. Тамо где су покидане везе између производње и прераде услед парцијалне приватизације потребно је наћи решење у оквиру пословног задругарства и пословног савеза задруга.

Оперативне мере које воде реализацији су:

- 8.1. јачање логистичке инфраструктуре у производњи хране;
- 8.2. повећање способности пољопривредних газдинстава за укључивања у глобалне тржишне ланце (снабдевање трговинских ланаца);
- 8.3. јачање мотивације произвођача за разним облицима удруживања;
- 8.4. оснаживање капацитета задруга како би постале финансијски, тржишни и саветодавни сервис задругара;
- 8.5. јачање препознатљивости производа са територије општине Блаце на тржишту;
- 8.6. јачање извозних перформанси сектора пољопривреде Блаца;

Принципи и механизми деловања - Локална самоуправа ће предузети низ активности на унапређењу институционалног оквира и подршке свим видовима пословног повезивања и удруживања. Подршка локалне самоуправе примењиваће се кроз подршку јачању капацитета и ефикасности тржишних организација и њихове инфраструктуре, развој система тржишних информација, као и подршци произвођачима у области удруживања, маркетинга и управљања. Посебна пажња треба да буде посвећена подршци удружења произвођача и оспособљавању за учешће у шемама квалитета.

з) Подручје 9. *Заштита и унапређење животне средине и очување природних ресурса*

Јасна стратегија и политика управљања природним ресурсима од пресудне су важности за одрживо управљање заштитом животне средине и за дугорочан и стабилан економски раст. Одговарајући политички оквир и подстицајни програми доприносе већој одговорности и рационалној употреби природних ресурса, као и активнијем учешћу у спровођењу активности. У том смислу, ова стратегија обраћа посебну пажњу на реформе које је неопходно спровести с циљем подстицања одрживе пољопривредне праксе

(агроеколошке мере, управљање природним ресурсима, интегрална заштита биља, плодност земљишта, органска пољопривреда), очување земљишта и вода.

Оперативне мере реализације плана везаног за заштиту и унапређење стања животне средине су:

- 9.1. заштита вода од негативних утицаја пољопривреде;
- 9.2. већа примена пољопривредних пракси (примена агротехничких мера и технологије) повољних по животну средину;
- 9.3. успостављање и промовисање система интегралне производње;
- 9.4. унапређење органске производње;
- 9.6. контролисано управљање отпадом из примарне пољопривредне производње;
- 9.8. очување биљних и животињских и генетичких ресурса;

Принципи и механизми деловања - У оквиру агроеколошке политике користиће се финансијски подстицаји, као и низ активности на јачању свести произвођача о неопходности заштите и побољшавања стања природних ресурса на површинама којима газдују. Бриге о животној средини, посебно за пољопривредна газдинства и подручја која имају капацитет да понуде ове производе и услуге.

и) Подручје 10. *Очување пољопривреде, природних и људских ресурса у ПОУРП*

Значајан део руралног простора Републике Србије у који спада и општина Блаце суочен је са ниском продуктивношћу пољопривреде и социо-економском маргинализацијом, насталим услед географских, односно других ограничења. Истовремено, ова подручја често спадају у категорију подручја ХНВФ и карактерише их већа примена традиционалне пољопривредне праксе која доприноси бољем очувању животне средине. Пољопривредницима у овим подручјима неопходна је помоћ како би и даље остали у сектору пољопривреде, наставили да користе земљиште и одржавају га у добрим производни условима, како би доприносили очувању руралних пејзажа, примењивали и промовисали традиционалне системе производње.

Оперативне мере за реализацију овог приоритетног подручја су:

- 10.1. очување и јачање виталне социјалне структуре у ПОУРП;
- 10.2. изједначавање економских услова пољопривредних произвођача у ПОУРП са онима које имају произвођачи у осталим подручјима;
- 10.3. ревитализација и очување пашњачких површина.

Принципи и механизми деловања - Подршка пољопривреди у ПОУРП треба да обезбеди равноправан економски положај произвођача у овим подручјима у односу на оне у осталим срединама. Подршка ће бити заснована на надокнадама за веће трошкове производње, односно изгубљене приходе услед неповољнијих производних услова. Циљ подршке ће бити обезбеђење конкурентности пољопривредне производње и у тим подручјима Програми оживљавања села и пољопривреде треба да допринесу стварању већег и јачег газдинства, увођење савремене технологије у производњи, развоју инфраструктуре, улагањима у производњу, прераду и агротуризам и друге делатности ради остваривања дохотка и квалитетнијег живота на селу. Потрено је стварати и улагати у веће и савремене фарме стоке, плантажа воћа, грожђа, лековитог биља, прераде, туристичких и продајних објеката. Према дефинисаним циљевима руралног развоја у селима треба реализовати конкретне Програме који су економски оправдани и који доприносе свестраном развоју села и пристојном животу породица и фармера на селу. Приоритетно треба улагати у извозне програме и друге профитабилне и тржишно оријентисане производне и услужне програме. На конкретним програмима за свако село и рурално подручје треба иницирати повраћај на економским основама пољопривреди и другим делатностима који доприносе квалитетнијем животу на селу. Економским мерама треба обезбедити оснивање нових фарми крава, товних јунади, оваца, живине, рибака, пчелињака и плантажа малина, шљива, јабука, брсака, вишања, ораха и лешника, боровница, ароније и других врста воћа и винског и стоног грожђа и њихово удруживање у кооперативе ради повећања продаје и извоза на инотржишта. □

Осим подршке остваривању равноправног дохотка свих произвођача, мере подршке ПОУРП биће креиране на начин да задовоље специфичне циљеве руралних подручја, како оне везане за очување животне средине, тако и оне везане за очување руралног амбијента и социјалне структуре. Остваривање овако комплексних циљева захтева да се врсте подршке прилагоде типовима производње и пољопривредних газдинстава, њиховој локацији, као и структури активности на пољопривредном газдинству.

ј) Подручје 11. *Диверзификација руралне економије и очување културне и природне баштине*

Диверзификација економских активности и дохотка трансформише руралну економију тако што је удаљава од активности примарног сектора пољопривреде, ка индустрији и терцијарним делатностима. Већа понуда радних места и могућности запошљавања у делатностима изван пољопривреде, отварају простор за структурне промене и раст продуктивности пољопривреде. На тај начин, руралне средине постају економски и социјално мање рањиве. С друге стране, диверсификацијом привредних активности у руралним срединама проширује се спектар услуга доступних руралном становништву, као и услуга и производа заснованих на традиционалним знањима, технологијама, природним ресурсима и културној баштини, које рурална подручја пружају на тржишту.

Полазећи од наведеног, дефинисане су следеће мере:

- 11.1. разноврснија понуда производа и услуга сеоских домаћинстава;
- 11.2. развој сеоског туризма;
- 11.3. раст броја производа и услуга заснованих на локалном идентитету сеоских средина;
- 11.4. заштита и очување културног наслеђа;
- 11.5. оснаживање вертикалне и хоризонталне координације актера у руралном развоју;

Развој активности на пољопривредном газдинству у оквиру непољопривредних активности. Развој и очување традиционалних сеоских заната, а нарочито у домену ангажовања сеоских жена (ручни радови) и сеоског туризма у значајној мери може да повећа приходе газдинства и омогући њихову самоодрживост. Врло често постоји велико интересовање урбане популације за производима добијеним на традиционални начин у сеоским срединама (одређени занатски предмети, оруђа, одевни предмети, орнаменти, ручни радови и др.) те се изработом и продајом ових производа може остварити додатни приход за пољопривредно газдинство. Сеоски туризам је подактивност глобалног појма туризма и обухвата бављење туристичким активностима на нивоу пољопривредног газдинства. Може обухватати више активности или комбинација тих активности као нпр: услуге исхране и продаје производа и сувенира на газдинству, услуге смештаја и исхране и низ додатних активности као суплемент овим активностима (комбинација са културним, еко, риболовним, ловним и другим видовима туризма). Кроз форму туризма на газдинству, остварују се значајни додатни приходи у газдинству, долази до samozапoшљавања чланова газдинства, а пласирају се и пољопривредни производи и прерађевине по знатно повољнијим условима него на редовном тржишту. У оквиру мера за подстицање руралног развоја на нивоу Републике и општине издвајају се значајна средства за ове намене. Такође, очекује се и подстицање развоја и диверсификације руралних економских активности и кроз предприступне фондове ЕУ (ИПАРД). Велика тешкоћа у апсорпцији ових средстава је управо чињеница да се ради, углавном о газдинствима са малим поседом и врло ниским инвестиционим потенцијалом. Улога Општине у подршци овим процесима је стога врло велика. Општина треба да кроз форму старт-уп средстава помогне у остваривању већ постојећих подстицајних средстава. Такође врло велика улога Општине је у омогућавању и олакшавању административних процедура које су неопходне за остваривање ових средстава (дозволе и сл). Нарочито је значајна улога Општине у процесима промовисања производа са географским ознакама, као и добијања и сертификаковања ових производа. Општина ће у наредном периоду:

- 1) радити на анализи могућности за развој и диверсификацију руралних економских могућности (израда студије за општину Блаце);
- 2) промовисати и издвајати средства за студије, анализе и сертификацију традиционалних и производа са географским ознакама;

3) обезбедити стручно-техничку помоћ за израду бизнис планова за бавељење овим активностима на пољопривредним газдинствима;

4) издвајати средства у форми старт-уп кредита за започињање ових активности;

5) обезбеђивати средства за развој непољопривредних активности на газдинствима (стари занати и сеоски туризма);

6) кроз ТО Општине Блаце ће радити на промовисању туристичке понуде саме општине као и на обележавању путева насеља, туристичких газдинства и сл.

к) Подручје 12. *Унапређење социјалне структуре и јачање социјалног капитала*

Циљ унапређења социјалне структуре и социјалних прилика руралних средина је јачање унутрашњих потенцијала руралних заједница, односно јачање њиховог капацитета за заједничко организовање и деловање. На тај начин локалне заједнице се оспособљавају да самостално управљају сопственим развојем, боље артикулишу развојне проблеме својих средина, са већим лобистичким потенцијалом заговарају интересе својих грађана и нуде иновативна решења на побољшању квалитета живота својих грађана. Стварањем критичне масе локалних актера оспособљених да преузму одговорност за креирање развоја своје заједнице и да узму активно учешће у том процесу, јача се социјална структура руралних заједница и њихов унутрашњи развојни потенцијал.

У складу са тим, постављени оперативни циљеви су:

12.1. заустављање негативних демографских трендова на територији општине Блаце;

12.2. промовисање задружног организовања;

12.3. јачање регионалне прекограничне сарадње за унапређење социо-економског развоја;

12.4. унапређење социјалног статуса пољопривредне радне снаге;

12.5. укључивање малих пољопривредних газдинстава у системе подршке;

12.6. афирмација предузетништва жена и младих са територије Блаца;

Принципи и механизми деловања - У дефинисању активности и мера за остварење овог циља, посебна пажња биће посвећена јачању локалних акционих група, у смислу унапређења њихових ресурса и експертизе. Кроз ове видове подршке уводиће се иновативне могућности управљања путем јачања локалне иницијативе и одоздо на горе. Видови локалних партнерстава везаних за промоцију и активацију локалних вредности и производа, и решавање друштвене искључености, биће промовисани и финансијски подстицани од стране локалне самоуправе у сарадњи са другим државним органима. Поред тога, биће подстицано креирање локалних развојних стратегија и акционих планова на решавању развојних проблема и остварења бољих веза урбаних и руралних подручја.

л) Подручје 13. *Модернизација и прилагођавање органа и организација*

Изградња нових и прилагођавање постојећих органа и организација део су неопходних реформи које треба да допринесу јачању капацитета за управљање јавним политикама у пољопривреди општине Блаце. Реформа институционалног оквира и изградња ефикасног система за имплементацију сложених јавних политика у пољопривреди. Осим у изградњи и прилагођавању институционалних структура, неопходни су и перманентни напори на оспособљавању кадрова, посебно за приступ и коришћење претприступних фондова ЕУ.

13.1. убрзавање преузимања стандарда ЕУ;

13.2. изградњу недостајућих и јачање постојећих органа и организација;

13.3. јачање партнерског односа владиних и невладиних структура

Принципи и механизми деловања - Испуњавање циљева Стратегије захтева реформисање институционалних структура, развој одговарајућих информационих и комуникационих система, као и усвајање бројних прописа. Једном речи, адекватан институционални капацитет интегрисан у функционални систем. Стратегија пољопривреде општине Блаце се директно ослања на Националну стратегију пољопривреде и руралног развоја 2014-2024 год. у смислу, организациона структура МПЗЖС и унутрашњих јединица и реализацију постављених циљева, увођење и имплементацију нове политике (пре свега, у домену примене агроколошких мера, достизања виших стандарда квалитета и имплементације нових мера политике руралног развоја). Перманентна активност свих актера укључених у реализацију пољопривредне политике биће на јачању људских капацитета администрације и свих других пратећих органа и организација и актера, са потенцијалом да помогну у преузимању ЕУ модела подршке пољопривреди.

љ) Подручје 14. *Унапређење квалитета и безбедности производа*

Питање унапређења квалитета и безбедности хране има пресудан утицај на способност прехранбеног сектора да се суочи са конкуренцијом на локалним, регионалним и међународним тржиштима. Унапређење система и капацитета у области безбедности и квалитета хране подразумева стварање амбијента у којем ће сви релевантни учесници у производном ланцу поштовати стандарде и квалитет хране.

Изградња капацитета за примену и усвајање неопходних захтевних процеса контроле квалитета, управљачке праксе и логистичких аранжмана, инфраструктурних система за побољшање квалитета и безбедности хране, захтева велики напор државних органа и организација и приватног сектора. Идентификоване мере и циљеви за развој пољопривреде општине Блаце у наредном периоду су:

14.1. стално унапређење безбедности и квалитета хране и хране за животиње уз стално унапређивање укупног система безбедности хране;

14.2. већа примена стандарда у производњи хране и хране за животиње;

14.3. успостављање и јачање системског оквира за примену шема квалитета;

Табел

1. Стратешки циљеви развоја пољопривреде за период 2016 - 2026. година 1е.евал2. Пољопривреда

14.4. успостављање ефективног система лабораторијске контроле хране и хране за животиње;

14.5. прилагођавање стандарда хране за објекте традиционалне и органске производње, као и производње у подручјима у којима постоје посебна географска ограничења.

Принципи и механизми деловања - Ефикасан и одржив развој капацитета у области сигурности и квалитета хране мора бити подстакнут локалним политикама и програмима.

Једна од перманентних активности у оквиру подршке јавним услугама у пољопривреди мора бити информисање, подстицање и мотивација приватног сектора на унапређењу стандарда квалитета и безбедности хране, кроз обуке и подстицаје оваквим врстама инвестиција, посебно за мале прерадне капацитете којих је на територији општине Блаце највише заступљени.

1.2.1. Повећање профитабилности и пољопривредне производње	1.2.1.1. Програм развоја сточарства	1.2.1.1.1. Повећање сточног фонда	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	сточни фонд општине/година
		1.2.1.1.2. Подизање квалитета производње	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	годишњи извештај производних капацитета
		1.2.1.1.3. Повећање производње по условном грлу	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	сточни фонд општине/година
		1.2.1.1.4. Повећање профитабилности производње	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	брuto приход домаћинства
		1.2.1.1.5. Оптималан одгој и унапређење исхране стоке	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број домаћинстава са унапређеном производњом/година
		1.2.1.1.6. Унапређење ране структуре	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце МПШВ,ИПАРД фондови	број набављених висококвалитетних грла и број осемењавања семеном квалитетних грла/година
		1.2.1.1.7. Подршка одгоју аутохтоних раса	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број грла аутохтоних раса/година
		1.2.1.1.8. Подизање демо фарми	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број подигнутих демо фарми/година
		1.2.1.1.9. Подршка органском сточарству	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број животиња и производа
	1.2.1.2. Програм развоја биљне производње	1.2.1.2.1. Развој воћарско виноградарске производње	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број засађених стабала воћа и нове лозе/година
		1.2.1.2.2. Развој повртарске производње	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	хектари под повртарском производњом/година
		1.2.1.2.3. Развој ратарске производње	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	хектари под ратарском производњом/година
		1.2.1.2.4. Развој производње крмног биља	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	хектари по производњом крмног биља/година

1.2.1.2.5. Израда студије компаративних предности у производњи	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	израђена студија компаративних предности у производњи
1.2.1.2.6. Обнова постојеће и набавка нове пољопривредне механизације	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број набављених пољопривредних машина и прикључака/година
1.2.1.2.7. Формирање машинских прстенова	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број формираних машинских прстенова/година
1.2.1.2.8. Подршка реконструкцији и набавци нових система за наводњавање	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	хектари под наводњавањем површинама и број набављених система за наводњавање/година
1.2.1.2.9. Набавка опреме и машина које подижу квалитет производа	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број набављене опреме и машина/година
1.2.1.2.10. Подршка повећању земљишног поседа (укрупњавање)	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број хектара извршеног укрупњавања/година
1.2.1.2.11. Подстицај повећаној примени агротехничких мера	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	просечан принос/хектар
1.2.1.2.12. Електрификација дела атара који је близу електромере	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	дужина изграђене електромере у атару/година
1.2.1.2.13. Уређење канала за одводњавање-наводњавање	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	дужина уређених канала/година
1.2.1.2.14. Уређење атарских путева	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	дужина уређених атарских путева/година
1.2.1.2.15. Изградња сушаре за воће и поврће	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број изграђених сушара/година
1.2.1.2.16. Изградња хладњаче (различитих капацитета)	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број изграђених хладњача/година

	1.2.1.2.17. Подршка органској производњи и подизање органских демо огледа	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	површине под органским производима/година
1.2.1.3. Развој алтернатив не пољопривр едне производње	1.2.1.3.1. Подршка производњи ароматичног и лековитог биља	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	површине под ароматичног и лековитог биља/година
	1.2.1.3.2. Подршка сакупљању самониклог ароматичног и лековитог биља	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	количина сакупљеног биља/година
	1.2.1.3.3. Подршка преради и паковању производа од ароматичног и лековитог биља	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број производа на тржишту/година
	1.2.1.3.4. Развој пчеларства	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број кошница/година
	1.2.1.3.5. Производња органске хране	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	хектари под органски сертификованим површинама/годину
	1.2.1.3.6. Интегрална , традиционална производња и очување аутохтоних раса и сорте	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број аутохтоних раса/њихово повећање
1.2.1.4. Подизање квалитета пољопривр едних производа	1.2.1.4.1. Стандардизација пољопривредних производа	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број прерадних капацитета са усвојеним стандардима квалитета
	1.2.1.4.2. Увођење нових производа на тржиште	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број нових производа/година
	1.2.1.4.3. Подршка маркетингу локалних произвођача- брендирање производа	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број презентација и промоција/година
	1.2.1.4.4. Организација изложби и сајмова	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број организованих изложби и сајмова/година

		1.2.1.4.5. Заштита географског порекла производа и традиционалних производа	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број производа са заштићеним географским пореклом/година
		1.2.1.4.6. Организација манифестација са локалним производима	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број манифестација/година
1.2.2. Помоћ пољопривредним произвођачима	1.2.2.1. Развијен систем едукације пољопривредних произвођача	1.2.2.1.1. Обуке пољопривредних произвођача	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број обука и број произвођача који су прошли обуку/година
		1.2.2.1.1. Подизање нивоа знања-тренинзи , радионице, предавања	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број обука и број произвођача који су прошли обуку/година
		1.2.2.1.2. Демонстрациони огледи	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број демонстрационих огледа/година
		1.2.2.1.3. Размена искустава-студијска путовања	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број студијских путовања и број произвођача на студијским путовањима/година
		1.2.2.1.4. Организовање посета семинарима и конференцијама	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број посећених семинара и конференција и број учесника на истима/година
		1.2.2.1.5. Упознавање са новим технологијама и њихово увођење у производну праксу	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број нових технологија које су успостављене у производној пракси/година
		1.2.2.1.6. Формирање едукационог центра за имплементацију примењених истраживања	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	формиран едукациони центар
	1.2.2.2. Развијен систем информисања	1.2.2.2.1. Јачање саветодавног сектора у пољопривреди	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број пружених услуга пољопривредним произвођачима
	1.2.2.2.2. Формирати функционалан сервис за помоћ пољопривредницима у административним процесима	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	формиран функционални сервис за помоћ	

	1.2.2.2.3. Развити и имплементирати програм подизања нивоа информисаности пољопривредних произвођача	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број акција у циљу подизања нивоа информисаности/година
	1.2.2.2.4. Увођење ИТ у систем информисања пољопривредних произвођача	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	уведен ИТ у систем информисања
	1.2.2.2.5. Обука за произвођаче за рад на рачунарима	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број одржаних обука и број учесника/година
1.2.2.3. Развијен систем подстицаја и инвестиција	1.2.2.3.1. Развијен систем општинских подстицаја и помоћи пољопривредних произвођача	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број подстицаја и помоћи пољопривредним произвођачима/година
	1.2.2.3.2. Субвенције буџетског фонда за подстицање развоја пољопривреде	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	формиран и функционалан фонд за развој пољопривреде
	1.2.2.3.3. Увећање аграрног буџета	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	основан аграрни буџет
	1.2.2.3.4. Развијен систем коришћења националних субвенција и подстицаја	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број корисника националних субвенција и подстицаја/година
	1.2.2.3.5. Награде и подстицаји најбољим пољопривредним произвођачима	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број награда и подстицаја
	1.2.2.3.7. Подршка профитабилним културама	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број линија подршке
	1.2.2.3.8. Омогућавање старт-ап кредитирања	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број корисника старт-ап кредита/година
	1.2.2.3.9. Формирање пословног инкубатора	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	формиран и функционалан пословни инкубатор

1.2.3. Стварање ефикасних пољопривредних институција и организација	1.2.3.1. Удруживање	1.2.3.1.1. Јачање постојећих удружења пољопривредника	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	годишњи финансијски извештај удружења
		1.2.3.1.2. Формирање нових удружења пољопривредника	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број формираних удружења/година
		1.2.3.1.3. Развој задругарства	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број активних задруга и годишњи финансијски извештај задруга
		1.2.3.1.4. Помоћ приликом повезивања производних удружења са главним тржишним ланцима	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број удружења која су повезана са главним тржишним ланцима
		1.2.3.1.5. Оснивање асоцијација	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број основаних асоцијација
		1.2.3.1.6. Оснивање кластера	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број основаних кластера
	1.2.3.2. Регионална сарадња	1.2.3.2.1. Израда регионалних пројеката	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број имплементираних регионалних пројеката
		1.2.3.2.2. Формирање и јачање регионалних организација и институција	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број функционалних организација и институција
		1.2.3.2.3. Сарадња са научним и стручним институцијама у процесу развоја пољопривредне производње	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број уговорених сарадњи и вредност уговорене сарадње/годину
		1.2.3.2.4. Присуство на сајмовима и изложбама	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број сајмова и изложби и број присутних/година
	1.2.3.3. Институционално јачање организациј	1.2.3.3.1. Сарадња и координација између најважнијих носилаца развоја пољопривреде у општини	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број одржаних састанака и број одржаних акција/година

а које се баве пољопривредом	1.2.3.3.2. Доношење програма уређења и коришћења пољопривредног земљишта	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	донет и усвојен Годишњи програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта
	1.2.3.3.3. Повећање аграрног буџета и повећање броја активности које се помажу из буџета	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	процент повећања удела аграрног у укупном буџету/повећање броја активности које се подстичу из аграрног буџета
	1.2.3.3.4. Развој менаџерског кадра-разне обуке (фарм менаџмент итд...)	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број кадрова који је прошао обуку/година
	1.2.3.3.5. Повезивање пољопривреде са туристичким и другим потенцијалима општине	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број акција усмерен на повезивање пољопривреде са туристичком понудом
	1.2.3.3.6. Договор са прерађивачима око успостављања откупно дистрибутивног центра	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број састанака/година
	1.2.3.3.7. Осмишљавање маркетиншке кампање	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	усвојен маркетиншки план и број акција/година
	1.2.3.3.8. Презентација пољопривредних потенцијала општине у циљу привлачења инвеститора и купаца пољопривредних производа	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	број одржаних презентација/година
	1.2.3.3.9. Попис стања на терену (које културе и које површине су и питању, попис сточног фонда...)	Општина Блаце пољопривредни произвођачи, удружења, ПСС Блаце	2016- 2026	Општина Блаце, МПШВ, ИПА фондови	Урађен попис

Пројекција буџета

У општин Блаце, пољопривреда је одређена као главни ослонац развоја и јачања локалне економије у наредном периоду. Отуда су улагања у јачање пољопривреде и подршку произвођачима и прерађивачима један од приоритетних циљева локалне самоуправе. Мере које прате дате циљеве подразумевају усклађеност са мерама и тенденцијама трасираним

од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине, и поступку прилагођавања аграрне политике са поступком приступања ЕУ.

Буџетска средства намењена пољопривреди у општини Блаце у последњих пет година имају тенденцију раста. Сагледавање политике развоја пољопривреде кроз стратешки

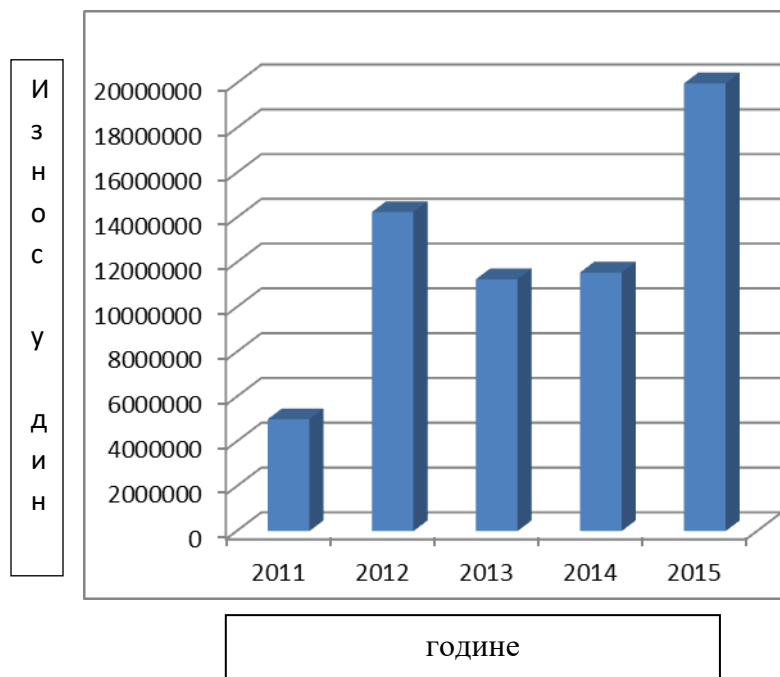
оквир подразумева да се такав тренд настави у наредних десет година кроз равномеран и континуиран раст.

Буџет општине Блаце намењен пољопривреди кретао се у износу 5.000.000,00 динара у 2011. Години до 20.000.000,00 динара у 2015. Години и планираних 23.000.000,00 динара у 2016. Години. Пројекција буџета за пољопривреду за период од наредних десет година заснива се на циљу раста истог у износу од 5% за сваку наредну годину.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
23.000	24.150	25.360	26.630	27.960	29.360	30.830	32.370	33.990	35.690	37.470

*износи су у хиљадама динара

Табела пројекције буџета за пољопривреду општине Блаце по годинама

Пројекција буџета усмерена је на спровођење конкретних мера улагања у пољопривредни сектор општине. Најзступљенија мера односи се на директна плаћања, као и у буџету

МПЗЖС на републичком нивоу, а затим на мере подршке развоја у области пољопривреде.

Структура Буцета

Док је главна мета деловања из буцета МПЗЖС усмерена на директна плаћања по грлу стоке и хектару, локални буџет усмерен је на подршку пољопривредним газдинствима и сектору прераде. Један од главних циљева јесте подршка раста конкурентности произвођача и преређивача у сектору пољопривреде и то кроз:

- инвестирање у физички капитал пољопривредних газдинстава кроз модернизацију опреме, механизације и објеката, према потреби адаптације на климатске промене (системи кап по кап, систем оснечавања и друго), испуњавања стандарда квалитета и друго,.
- Помоћ сектору прераде и инвестирања у повећање степена сировина и полупроизвода,.
- Улагање у земљишну инфраструктуру(сређивање атарских путева и слично).

У структуру буцета пољопривреда општине Блаце у наредном периоду предвиђају се средства за подршку активностима пољопривредне стручне службе, као подстицај трансферу и имплементацији знања.

Индикатори за праћење реализације стратешких циљева (евалуација)

Предуслов ефикасне примене Стратегије је редовна провера напретка у реализацији постављених стратешких циљева. Овим процесом обезбеђује се да се на време предузму неопходна прилагођавања услед новонасталих околности. Напредак у остваривању стратешких циљева спроводи се процесом евалуације, којом се на основу одабраних индикатора мере резултати и утицај Стратегије на промене у кључним подручјима деловања. Евалуације има више функција:

Са друге стране, индикаторима мониторинга мере се резултати, те се као такви они најчешће везују за циљеве, резултате и мере дефинисане на нивоу програма и пројеката. Индикатори мониторинга – процену напретка предвиђених активности; - процену релевантности, ефикасности, ефикасности (евалуација); - давање инпута за прилагођавање у сегментима где је то потребно, како би се обезбедило остваривање циљева; - анализа разлика између очекиваних резултата и коначних резултата; - дисеминацију остварених резултата широј јавности. Евалуација се по правилу спроводи након процеса мониторинга, извештавања и ревизије програмских циљева и решења. Индикаторима за евалуацију Стратегије требају се процењују њене следеће карактеристике:

Релевантност – примереност Стратегије приоритетним потребама корисника. Са аспекта релевантности потребно је проценити у којој су мери циљеви и решења усмерени на решавање кључних проблема сектора у постојећим условима (који се могу мењати током њене примене), као и да ли су циљеви у складу са националним развојним приоритетима.

Ефикасност – достигнута вредност оупута у односу на уложене инпуте, учинак ангажованих инпута. Ова димензија евалуације је у својој суштини анализа трошкова и користи, која може указати на потребу за преиспитивања алтернативних решења и приступа, како би се проценило да ли је усвојени приступ најефикаснији могући. Ефекти и утицај – достигнути степен користи за циљане групе и кориснике настали применом Стратегије. У том се процесу морају проценити ефекти и утицаји свих мера и активности, свих видова интервенције на друштвене, економске, еколошке и остале развојне циљеве. Одрживост – процењује последице резултата остварених Стратегијом у смислу њихове дугорочности; мери одрживост постављених циљева, решења и активности у дугорочној перспективи, укључујући и могуће ризике.

Надзор над процесом евалуације требало би да спроводи тим који би био задужен за оперативно управљање спровођењем Стратегије, од њеног усвајања, преко одобрења резултата периодичних извештаја о евалуацији, па до одлучивања о неопходним корективним мерама. Остварени напредак у спровођењу Стратегије ће се презентовати у годишњем извештају.

Све наведено упућује на закључак да без одговарајућих индикатора није могуће спровести добру евалуацију. Одсуство индикатора за праћење реализације циљева доводи до губитка важног алата у процесу доношења одлука. Један од најделикатнијих задатака у оквиру менаџмента јавних политика је избор одговарајућих индикатора за евалуацију њихових успешности по наведеним критеријумима. Данас постоје обимне листе стандардизованих индикатора за праћење различитих врста интервенција у области пољопривреде и руралног развоја, они су у многим случајевима врло непрактични и тешко их је обрачунати или установити. Поред тога, често не постоји могућност да се обезбедити неопходна прецизност и обезбеђују информације нпр. о начину коришћења физичких, људских и финансијских ресурса (ефикасност подршке, број корисника и сл.). динамика извештавања, што овакве индикаторе чини неупотребљивим. Ово је посебно специфично за пољопривреду, где се многе значајне појаве не могу благовремено или са довољно поузданости регистровати. Предложени сет индикатора дефинисан је на нивоу стратешких циљева, при чему се имало у виду да они прате могућности континуираног или периодичног праћења стања у појединим сегментима.

4. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ

Одговорност и улоге чланова тима

Координатор тимова:

1. Координира и организује рад група и обезбеђује проток информација
2. Контролише на које начине група остварује циљеве
3. Промовише стратегију и бави се маркетингом стратегије
4. Сагледава и користи квалитете које група поседује
5. Користи квалитете и потенцијале сваког појединца који учествује у изради стратегије

Вођа тима:

1. Усклађује рад чланова тима
2. Распоређује и усмерава чланове тима
3. Координира радом групе
4. Руководи радом групе
5. Сарађује са другим вођама тимова
6. Помаже члановима тима око стратегије
7. Одговара за рад пројекта
8. Заказује састанке тима
9. Извештава координатора о раду

Чланови тима:

1. Реализују задатке које им задаје вођа тима
2. Одговорни су за тачност и исправност података
3. Активно учествују у активностима тима, одлукама тима, предлажу корекције и прате реализацију задатака

Учесници у изради стратегије:

1. Дипл.инг.пољ Драган Миловановић - координатор тима
2. Дипл.инг.пољ Бојан Николић
3. Дипл.инг.пољ Драган Гмијовић
4. Дипл.екон Саша Стефановић
5. Дипл.инг.пољ Горан Јозић

6. Инг.сточ Јовица Стојадиновић
7. Екон Бранислав Павловић
8. Стр.инг.рачунарства Милош Ђорђевић
9. Стр.менаџер Никола Милинчић

5. Литература:

Садржај:

Уводна реч председника поштине	1
I Уводни део.....	2
Мотив за израду нове стратегије пољопривреде и руралног развоја општине Блаце	2
Циклус јавних политика	4
2. АНАЛИЗА СТАЊА У СЕКТОРУ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ПРЕХРАМБЕНОМ СЕКТОРУ	5
ОПШТИНЕ БЛАЦЕ.....	5
Стање пољопривредних ресурса	5
Земљиште	8
Вишегодишњи засади.....	9
Сточни фонд.....	10
Механизација, опрема и објекти	12
Демографске карактеристике и трендови (доступност радне снаге и структура газдинстава)	12
Биљна производња	13
Органска производња.....	13
Прерада жита	14
ПРЕРАДА МЛЕКА.....	15
Прерада воћа и поврћа.....	16
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника	16
Удруживање пољопривредних произвођача	17
ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊЕ.....	18
Трансфер знања и информација.....	19
Средња пољопривредна школа Блаце-као центар едукације.....	21
Манифестација које се могу ставити у функцију развоја пољопривреде и прераде пољопривредних производа су:	21
СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА	22

Образовна структура становника	24
Доступност радне снаге	25
Буџет за пољопривреду општине Блаце и остали трансфери намењени пољопривреди	25
3. СТРАТЕШКИ ОКВИР.....	28
SWOT анализа у пољопривредној производњи	28
Логистичка подршка	30
Стратешки циљеви	Error! Bookmark not defined.
Акциони план стратешких промена	32
Акциони план мера по приоритетним подручјима	33
Пројекција буџета	Error! Bookmark not defined.
Структура Буџета	57
4. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ.....	59
5. Литература:	60